

Nadbiskupova božićna čestitka**Božić, 1997.**

*"Rodio se Bog i čovjek, usred stajice,
Rumen cvijetak, dragi sinak
Svete Djevice"*

(Hrvatska božićna pjesma)

Draga braćo i sestre!

Bog prilazi čovječanstvu Kristovim utjelovljenjem i rođenjem. *"Očitovala se ljubav Božja, spasiteljica svih ljudi"* (Tit 2, 11). Zato je božićno vrijeme puno radosnih poruka koje donose Evangelija. "Ne bojte se! Javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod. Danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj, Krist Gospodin. Evo vam znaka, naći ćete novorođenče, povijeno, gdje leži u jaslama." Za kraj vijesti nebeski glasnik ujedinjuje poklik Slavi Božoj i naviješta mir Ijudskom rodu u zemaljskim prostorima. Iz Božje blizine u Kristu izbjiga radost i sigurnost, toliko poželjna i dobra svakom čovjeku.

Zapazimo ovoga Božića još jednu poruku: Novorođenče je znak Božjeg silaska među ljudi. Dijete Isus u jaslama, radost i nada Božja! Dijete, svako zemaljsko dijete je radost i nada obitelji i društva. U svakom djetetu, novorođenom, i našem gradu i selu, u našoj Domovini Bog silazi k nama. I povjerava nam taj život. Život je radost i vrijednost i kada je u jaslama, u siromaštvu, jer je najveća vrijednost što se može imati na ovome svijetu.

Zato je Božić i poziv da se ljudskim marom i solidarnošću društva omogući da se rodi, da uzraste i da se odgoji svako dijete pozvano na život. I bit će radost u svakom čovjeku, branitelju života, u svakoj obitelji i na zemlji našoj.

Radujte se životu! Radujte se Božiću! Sretan vam Božić, blagoslovljena nova 1998. godina, vama braćo i sestre, vjernicima, kao i svim ljudima dobre volje.

Vaš nadbiskup
+ Ivan

Nadbiskupova riječ**ŽIVOT PO DUHU**

“Ako živimo po Duhu, po Duhu se i ravnajmo” (Gal. 5, 25).

S prvom nedjeljom Došašća, 30. studenoga 1997. godine, započinje nova crkvena godina, druga predjubilejska, posvećena Duhu Svetom, trećoj Božanskoj Osobi. U znaku Ljubavi Oca i Sina, njihova Duha, odvijat će se naš osobni život, mnogi događaji u Crkvi, naša pastoralna pregnuća i Godina duhovnih zvanja u našoj Nadbiskupiji.

U uvodnim riječima, iz poslanice Galaćanima, vidimo cijelovit program Zadarske crkve. Ne možemo ga, međutim, živjeti čisto ljudskim naporom. On je prije svega dar. Djelovanje Duha Svetoga u djelu posvećenja trebamo vidjeti kao njegovo vlastito i osobno djelovanje. Naše pobožanstvenjenje sastoji se u uvođenju u trinitarni život, to jest sudjelovanje na sinovskom životu koji utjelovljeni Sin živi s Ocem. Sve se to događa u Duhu Svetom. *“Jedino u Duhu imamo pristup k Ocu”* (Ef 2, 18). On je počelo moga djelovanja. On moli u meni (usp. Rim 8, 26). On stanuje u meni (usp. 1 Kor 3, 16). On me vodi (usp. Rim 8, 14). On čini da Krist živi u meni (usp. Gal 2, 20). *“Naši najintimniji (najdublji) čini vjere, ljubavi i nade, naša intuicija i smisao za humor, naše najosobnije i slobodne odluke, sve što je neosporno u nama, prožeto je Duhom Svetim tako da je on zadnji subjekt onoga što jesmo, na temeljima našega subjekta”* (Hans Urs von Balthazara).

ŽIVOT PO DUHU JE ŽIVOT LJUBAVI I SLOBODE. Među plodovima Duha, jedan je koji je neizostavan u svim listama Novoga Zavjeta - LJUBAV. Na prvom je mjestu u nabranjanju Poslanice Galaćanima (usp. 5, 22), a na posljednjem u Drugoj poslanici Korinćanima (usp. 6, 6). Sveti Augustin pak reče: *“Ispitaj svoje srce i ako u njemu nadeš ljubavi prema bratu, imaš Duha Svetoga.”* Prije svega Duh Sveti daje živu ljubav unutar Crkve: *“Duh ujedinjujući sâmo tijelo, sâmom svojom moći i unutarnjom vezom udova, potiče i stvara ljubav medu članovima”* (LG 7) i tako čini da Crkva bude znak i sredstvo *“jedinstva cijelog ljudskog roda”* (LG 1).

Iz Duha, oživljujuće i ujedinjujuće ljubavi, rađa se SLOBODA. Što više netko ima ljubavi, ima više slobode. Jer *“gdje je Duh Gospodnji, onđe je sloboda”* (2 Kor 3, 17). Tko savršeno živi ljubav, posjeduje najveći stupanj slobode. *“Vi braćo, pozvani ste na slobodu. Ako vas Duh vodi, niste više podložni Zakonu”* (Gal 5, 13-18).

ŽIVOT PO DUHU JEST ŽIVOT VJERE I MOLITVE. Temeljna aktivnost Duha istine jest podržati i razvijati u kršćanima vjeru u Isusa: nitko ne može vjerovati u Krista osim u Duhu Svetom (usp. 1 Kor 12, 3). Po tome se može prepoznati nazočnost i djelovanje Duha Božjega, ako netko priznaje da je Isus Krist od Boga (usp. 1 Iv 4, 2). Drugi koncil u Orangeu je rekao: *“Početak vjere - čak sama raspoloživost da povjerujemo jest u nama snaga dara milosti, to jest nadahnuća Duha Svetoga koji nosi našu volju od nevjerenja prema vjeri.”*

Ako nas dinamizam vjere otkida od nas samih i usmjeruje nas posvema na Isusa *“kao sinove na Sina”*, razumije se da se, ako je duboka, pretvara u molitvu. I upravo u molitvi mjerimo svu našu nemoć: *“Ne znamo kako moliti, ali Duh priskače našoj nemoći, zagovarajući za nas neizrecivim uzdasima”* (Rim 8, 26). Tako naša molitva postaje “molitva u Duhu”. Veza između molitve i Duha je trajna u kršćanskoj tradiciji. *“Bez njega (Duha Svetoga) zaziv: Abba - ma tko ga izrekao, ide u prazno”* (Sv. Augustin). Tridentski sabor je izrekao sa sigurnošću ovo: *“Duh Sveti je autor naše molitve”* (4, 7, 5).

- Obveze prema Nadbiskupiji	411
- Prijepis matica - parice	412
- Fond bratske solidarnosti	412
- Raspored misa za članove pokreta "Pro familia et iuventute christiana"	413
Obavijest	
- Povjerenstvo za obitelj	414

6. Vijesti

- Duhovne vježbe u Božavi	415
- Sjednica Odbora za zvanja	415
- Đakonsko ređenje u Biogradu	415
- Zadar - blagdan sv. Šimuna	416
- Priprema izložbe hrvatske sakralne baštine u Rimu za Veliki jubilej 2000.	417
- Svećenička rekolekcija u listopadu 1997.	417
- Susret animatora za duhovna zvanja u Zadru	418
- Blagoslov nove župne kuće u Polači	418
- Duhovne vježbe u Sjemeništu	419
- Susret Nadbiskupa sa školskim ravnateljima	419
- Blagoslov gradilišta nove crkve u Benkovcu	419
- Nova zvona u Erveniku	420
- Blagoslov nove crkve sv. Martina u Pridrazi	422
- Mons. Marijanu Oblaku nagrada za životno djelo	423
- Obljetnice	
- Pobožni slikar sv. Bogorodica	424

7. Naši pokojnici . . . . . 426**8. Nove knjige** . . . . . 427**9. Zvona naših porušenih crkava - Tinj** . . . . . 428**10. Kronika** 432**Prilog:**

Tablica župa Zadarske nadbiskupije - stanje u prosincu 1997.	436
--	-----

ŽIVOT PO DUHU JEST ŽIVOT NADE I SVJEDOČENJA. Duh usmjeruje i priprema na puno sudjelovanje u svom vlastitom životu. Duh pripravlja na primanje Duha. Daje se da bi se darovao u punini: "Bog nade ispunio vas svakom radošću i mirom u vjeri, daobilujete nadom u snazi Duha Svetoga" (Rim 15, 13). Utemeljena na neizmjernoj Božjoj ljubavi, iskazanoj u Kristu, kršćanska nuda izvire iz dinamičke prisutnosti Duha Svetoga u srcu vjernika. "Nada ne vara jer je ljubav Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan" (Rim 5, 5). Duh Sveti, ljubav Očeva za nas, podiže u nama odgovor ljubavi prema njemu. Ta ljubav se očituje u SVJEDOČENJU. Duh koji je Isusa doveo da dade krv svoju iz ljubavi, vodi Crkvu također da dade život, "da umire za Krista" (2 Tim 2, 11). "Blago vama kad budete klevetani zbog imena Kristova, jer Duh slave, Duh Božji počiva na vama" (2 Pt 4, 14).

Ta obnoviteljska snaga Duha ne iscrpljuje se samo u stvaranju Crkve i stvaranju novoga čovjeka, već zahvaća cijeli kozmos. Baš zato s punim povjerenjem i vjerom živom stavljamo u obnoviteljsku snagu Duha Svetoga svoju ljubav i slobodu, vjeru i molitvu, nadu i svjedočenje, moleći ga u nastupajućoj crkvenoj godini da obdari svoju Crkvu zadarsku.

Nadbiskup

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE - Službeni vjesnik Nadbiskupije zadarske. Izdavač: Nadbiskupski ordinariat Zadar, Zeleni trg 1. Uređuje: uredničko vijeće. Odgovorni urednik: msgr. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, Zeleni trg 1, 23000 Zadar, tel. 315-712, fax 316-299. Tisak: wa graf, Zadar, Dragutina Domjanića 20, 23000 Zadar. Datum ulaska u tisak: 28. 11. 1997.

onodavac potpisuje sinodske izjave i odluke te određuje njihovo objavljanje.¹⁰

Sinoda je također "kontekstualan i neodvojiv čin biskupskog upravljanja i događaj zajednice, izražavajući na taj način onu narav hijerarhijskog zajedništva koja pripada dubokoj naravi Crkve".¹¹ Narod Božji nije doista, neodređeni skup Kristovih učenika, nego svećenička zajednica, organski povezana od samoga početka prema volji svoga Osnovatelja,¹² koja se u svakoj biskupiji dovršava s biskupom kao vidljivim počelom i temeljem jedinstva te svojim jedinim predstavnikom.¹³ Poneki pokušaj, stoga, da se sinoda stavi nasuprot biskupu, snagom zahtjeva "pred stavnštvo naroda Božjega", u suprotnosti je s pravim postavljanjem crkvenih odnosa.

2. Članovi sinode pozvani su "pomoći dijecezanskom biskupu"¹⁴ oblikujući svoje mišljenje ili "glas" o pitanjima koja on postavlja; taj je glas "savjetodavan",¹⁵ što znači da je biskup slobodan prihvati ili ne mišljenja sinodskih zastupnika. Ipak, to ne znači potamniti njezinu važnost, kao da je to čisto "vanjsko" savjetovanje, izraženo od onih koji nemaju nikakvu odgovornost u konačnom ishodu sinode: sa svojim iskustvom i svojim savjetima, sinodski zastupnici djelatno surađuju u izradi izjava i odluka, koje će se s pravom zватi "sinodske",¹⁶ iz kojih će biskup crpsti vlast, pronalaziti buduća nadahnutja za upravljanje biskupijom.

Sa svoje strane, biskup zaista vodi rasprave u tijeku sinodskih zasjedanja te, kao pravi učitelj Crkve, poučava i ispravlja kad je potrebno. Nakon saslušanja članova, na njega spada rasudivanje, to jest "sve ispitati iadržati ono što je dobro",¹⁷ s obzirom na različita izložena mišljenja. Potpisujući, po završetku sinode, izjave i odluke, biskup se svojom vlašću obvezuje na sve što se u njima naučava i zapovijeda. Tako se biskupska vlast ostvaruje u suglasnosti sa svojim istinskim značenjem, to jest ne kao nametanje proizvoljne volje nego kao pravo služenje, koje uključuje "saslušati podložnike" i "pozvati ih da živo surađuju s njim"¹⁸ u zajedničkom traženju onoga što Duh zahtjeva od partikularne Crkve u sadašnjem trenutku.

3. Zajedništvo i poslanje, ukoliko su nerazdvojne sastojnice istoga cilja djelatnog pastoralnog Crkve tvore "dobro cijele biskupijske zajednice" koje kan. 460 naznačuje kao posljednji cilj sinode. Sinodski radovi teže izazivanju zajedničkog

prianjanja uz spasiteljski nauk i potiču sve vjernike na naslijedovanje Krista. Pošto je Crkva "poslana u svijet naviješati i svjedočiti, ostvariti i širiti ostajstvo zajedništva koje je tvori",¹⁹ sinoda nastoji podupirati apostolski dinamizam svih crkvenih snaga pod vodstvom zakonitih pastira. U uvjerenju da svaka obnova zajedništva i poslanja ima kao neophodnu pretpostavku svetost Božjih službenika, u njoj neće smjeti nedostajati živo zanimanje za poboljšanje načina života i odgoja klera te za poticanje zvanja.

Stoga sinoda ne samo da očituje i ostvaruje biskupijsko zajedništvo, nego je također pozvana "izgrađivati ga" svojim izjavama i odredbama. Zato treba da u sinodalskim dokumentima bude djelatno prihvaćeno opće Učiteljstvo i primijenjena kanonska stega u različitosti koja je vlastita određenoj kršćanskoj zajednici. Zapravo služba Petra nasljednika i biskupski kolegij nisu ustanova strana partikularnoj Crkvi, nego sastojnica koja pripada "iznutra" samoj njezinoj biti²⁰ i temelj je biskupijskog zajedništva.

Tako, sinoda pridonosi također oblikovanju pastoralne fizionomije partikularne Crkve, nastavljajući njezinu svojstvenu liturgijsku, duhovnu i kanonsku baštinu. Pravno mjesno naslijedstvo i smjernice koje su vodile pastoralnu upravu u njemu su predmetom brižnog proučavanja, da bi posadašnile, uspostavile ili dopunile moguće normativne praznine, da bi utvrdile postignuće već oblikovanih pastoralnih svrha i predložile, uz pomoć milosti Božje, nova usmjerenja.

II. Sastav sinode

1. Biskupskoj sinodi predsjeda dijecezanski biskup, koji ipak može za obavljanje te zadaće na pojedinim sinodskim sjednicama "ovlastiti generalnog vikara ili biskupskog vikara",²¹ dajući među njima prednost onima koji imaju biskupsko dostojanstvo (biskup koadjutor i pomoćni biskupi).

2. Članovi sinode po pravu *de iure*, na temelju službe koju vrše jesu:

- biskup koadjutor i pomoćni biskup;
- generalni vikari i biskupski vikari, a i sudski vikar;
- kanonici stolne crkve;
- članovi prezbiterijalnog vijeća;

PRILOG STANJE ZADARSKE NADBISKUPIJE - PROSINAC 1997.

	Naslovnik	Župnik	Telefon	Kapelan
BENKOVAČKI DEKANAT				
1. Benkovac	Porodenje BDM	don Čedomil Šupraha	681-433	
2. Korlat	Uznesenje BDM	- // -		
3. Raštević	Sv. Juraj M.	- // -		
4. Bruška	Sv. Nikola B.	don Josip Lenkić	681-114	
5. Medvida	Prikazanje BDM	- // -		
6. Nunić	Sv. Ante Pad.	- // -		
7. Ervenik	Sv. Mihovil Ark.	- // -		
8. Popović	Sv. Ante Pad.	- // -		
9. Kistanje	Prikazanje BDM	don Gašpar Dodić	681-393	099/481-128
10. Radoljice	Uznesenje BDM	don Josip Lenkić		
11. Perušić	Uznesenje BDM	fra Mladen Kovačević	681-456	
12. Pristeg	Prikazanje BDM	don Zdravko Katuša	099/	438-791
13. Radošinovac	Sv. Ante Pad.	- // -		
14. Nadin	Sv. Ante Pad.	don Tomislav Sikirić	098/	209-289
BIOGRADSKI DEKANAT				
1. Biograd - Sv. Stošija	Sv. Stošija M.	don Igor Ikić	384-848	098/
2. Biograd - Sv. Ivan	Sv. Ivan Ap.	- // -		213-487
3. Filip Jakov	Sv. Mihovil Ark.	don Marijan Stojanović	388-646	
4. Polača	Sv. Kuzma i Damjan M.	don Zdravko Katuša	099/	438-791
5. Tinj	Sv. Ivan Krstitelj	don Damir Jurićin	633-170	
6. Turanj	Gospa Karmelska	don Ivan Kevrić	388-120	
7. Pakoštane	Uzašašće Gospodinovo	don Marinko Jelečević	381-382	
8. Drage	Sv. Ante Pad.	don Hrvoje Kolak	381-553	
9. Vrana	Sv. Mihovil Ark.	don Marinko Jelečević	381-382	
10. Vrgada	Presveto Trojstvo	don Vinko Šolaja	371-052	
BOŽAVSKI DEKANAT				
1. Božava	Sv. Nikola B.	don Andelo Zorić	377-609	
2. Brbinj	Sv. Kuzma i Damjan	don Tomislav Radišić	378-700	
3. Dragove	Sv. Leonard Isp.	don Andelo Zorić		
4. Savar	BDM od Karmela	don Tomislav Radišić	378-700	
5. Sestrunj	Sv. Petar i Pavao	nema župnika		
6. Soline	Sv. Jakov Apost.	don Andelo Zorić		
7. Veli Rat	Sv. Ante Pad.	don Andelo Zorić	387-220	

“Član sinode, ako je spriječen zakonitom smetnjom, ne može poslati zastupnika da prisustvuje sinodi u njegovo ime, neka ipak o toj smetnji obavijesti dijecezanskog biskupa.”³¹

Biskup ima pravo i dužnost odstraniti, dekretom, nekog sinodalnog zastupnika, koji se svojim mišljenjima odajeće od crkvenog nauka ili koji odbija biskupsku vlast, ostavivši rok mogućnosti žalbe protiv odluke, po propisu prava.

6. “Dijecezanski biskup može na biskupsku sinodu ako to smatra prikladnim, pozvati kao promatrače i neke službenike ili članove Crkava ili crkvenih zajednica koje nisu u potpunom zajedništvu s Katoličkom crkvom.”³²

Nazočnost promatrača pridonijet će “uvodenju veće ekumenske zauzetosti u redoviti pastoral, nastojeći da procvate uzajamno poznавanje, međusobna djelatna ljubav i moguća bratska suradnja”.³³

Njihovo će sudjelovanje obično biti dogovorenno s poglavarima tih Crkava ili zajednica, koje će odrediti najprikladniju osobu koja će ih predstavljati.

III.

Sazivanje i pripremanje sinode

A. Sazivanje

1. Biskupijska se sinoda može slaviti “kad to savjetuju okolnosti, prema sudu dijecezanskog biskupa i pošto se posavjetuje s prezbiterijalnim vijećem”.³⁴

Stoga spada na razboriti izbor biskupa odlučiti veću ili manju učestalost sazivanja, u službi potreba partikularne Crkve ili biskupijske uprave.

Te okolnosti mogu biti različite naravi: pomanjkanje odgovarajućeg zajedničkog pastoralnog, potreba primjenjivanja na mjesnoj razini normi ili viših usmjerena, postojanje u biskupijskom ozračju problema koje treba riješiti, osjećaj potrebe snažnijeg djelatnog crkvenog zajedništva, itd. Da se ocijeni prikladnost sazivanja, od osobite su važnosti informacije dobivene u vrijeme pastoralnih pohoda: one će doista, više od bilo kakvog istraživanja, omogućiti biskupu utvrditi potrebe vjernika i najprikladnije pastoralne naputke da ih zadovolji.

- rektor velikoga biskupijskog sjemeništa;
- dekani.²²

3. Članovi po izboru jesu:

1) “Vjernici laici, pa i članovi ustanova posvećenog života, koje treba izabrati pastoralno vijeće na način i u broju koji treba odrediti dijecezanski biskup ili, gdje nema toga vijeća, na način koji odredi dijecezanski biskup.”²³

Izbor tih vjernika laika (muškaraca i žena) treba slijediti, koliko je moguće, napomene kanona 512 § 2²⁴ dobro pazeći da se ti vjernici odlikuju “čvrstom vjerom, dobrim ponašanjem i razboritošću”;²⁵ tako će njihov doprinos biti zaista vrijedan obzirom na dobro Crkve. Sredeno crkvenozakonsko stanje tih laika neophodni je uvjet za njihovo pripadanje skupštini.

2) “Barem jedan prezbiter iz svakog dekanata, kojega trebaju izabrati svi koji tamo obavljaju dušobrižničku službu; a isto tako trebaju izabrati drugog prezbitera koji će ga, ako taj bude spriječen, zamijeniti.”²⁶

Kako se zaključuje iz kanonskog teksta, u tom smislu mogu biti izabrani samo prezbiteri, ne đakoni ili laici.

Biskup će stoga morati odrediti broj za svaki dekanat. Ako je riječ o partikularnoj Crkvi malog opsega, ništa ne prijeći sazivanju svih njezinih prezbitera.

3) “Neki poglavari redovničkih ustanova i družba apostolskoga života, koje u biskupiji imaju kuću, koji treba da se izaberu u broju i na način kako odredi dijecezanski biskup.”²⁷

4) Članovi sinode po slobodnom biskupskom imenovanju: “Dijecezanski biskup može na biskupijsku sinodu pozvati kao članove sinode i druge, bilo klerike bilo članove ustanova posvećenoga života bilo vjernike laike.”²⁸

U izboru ovih članova sinode nastojat će se pozvati crkvena zvanja ili različite apostolske službe, nedovoljno izražene u izborima, kako bi sinoda na odgovarajući način odrazila fizionomiju partikularne crkve; nastojat će stoga zajamčiti, među klericima, primjerenu prisutnost stalnih đakona. Neka se ne zanemari izabrati također vjernike koji se ističu “prema znanju, stručnosti i ugledu koji imaju”,²⁹ čije će razborito mišljenje nesumnjivo obogatiti sinodske rasprave.

5. Zakonito određeni članovi sinode imaju pravo i dužnost sudjelovati na sjednicama.³⁰

PORUKE

1. SVIM SVEĆENICIMA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Draga braćo svećenici!

Ljubav prema Crkvi Kristovoj koju dijeleme s vama potiče me da vam u Godini posvećenoj Duhu Svetom i ujedno Godini duhovnih zvanja napišem ovo pismo. Obraćam se posebno vama jer je vaša uloga u župnim zajednicama koje vodite od presudnog značenja. Po biskupskom ređenju sudionici ste Kristove učiteljske, svećeničke i pastirske službe po kojoj se ovdje na zemlji Crkva neprestano izgrađuje u Božji narod, Kristovo tijelo i Hram Duha Svetoga (usp. PO 1). Bez vas prezbitera ni biskup ne može vršiti svoje apostolsko poslanje povjereno mu od Krista. Stoga, u provedbi planova i programa za Godinu duhovnih zvanja u našoj Nadbiskupiji, zajedno s vama želim poslužiti Gospodinu.

1. Zašto godina duhovnih zvanja?
Tvrdim da je za poslanje Zadarske crkve u prvoj polovici XXI. stoljeća potreban znatno veći broj svećenika, redovnika i redovnica. Crkva ne može rasti ako nema onih koji će navijestiti i svjedočiti Evandelje. Iz vjere sigurni da Gospodar Žetve na otajstven način poziva svoje buduće suradnike, među članovima ove Crkve, a posebno mladima, pozvani ste sa mnom dati svoj nezamjenjivi doprinos da se to ostvari. Sadašnji moj i vaš rad na tom polju bit će presudan za idućih pola stoljeća. Godina Duha Svetoga izvrstan je okvir - kontekst za senzibiliziranje svih naših zajednica. Vi i ja smo nositelji tog zadatka i čvrsto se nadam da ćemo ga dostoјno izvršiti.

2. Što naš prezbiterij treba konkretno poduzeti? Pod vodstvom Duha Svetoga kojim smo opečaćeni pozvani ste sa mnom na trojedino djelovanje u župnim zajednicama naše Nadbiskupije i pred licem javnosti: na svjedočenje, molitvu i djelovanje.

Svjedočenje je neprestani "da" svakoga od nas Isusu Kristu, Velikom Svećeniku, izrečen

na ređenju. To znači biti ono što jesmo uvijek i posvuda: u bogoslužju, u katehizaciji, u školi, u društvu, u javnom nastupu, "službeno" i "neslužbeno". Svjedočenje svećenika, ispunjena smislim i zadovoljstvom, neodoljiv je govor mladima i izazov najvećeg dometa u njihovim razmišljanjima da bi se angažirali u Crkvi. Pružimo sami vjernicima, a posebno mladima svjedočanstvo zauzetih i složnih prezbitera koje odlikuje užajamno poštovanje i samopoštovanje.

Molitva. Naša molitva je na valu Božjeg htijenja da spasi svijet (usp. Mt 9, 35-38). Stoga smo pozvani, mi prvi, dati svoj udio u tome: moliti Gospodara žetve da pošalje radnike u svoju žetu, baš iz naših župa. Krist nam je pokazao primjer. Molio je kad je nakanio osnovati Crkvu i pozvati apostole, molio je za ustrajnost Petra i njegove braće u apostolstvu. Molitva je u srcu svakog pastoralnog zvanja: osobna, grupna, cijele župne zajednice. Obnovimo i ustalimo mjesečni molitveni dan u župama za duhovna zvanja. Potaknimo bolesnike da mole na tu nakanu. Svibanj i listopad izvrsna su prilika za organiziranu molitvu za zvanja u župi.

Djelovanje. To je sav naš organizirani pastoral. To je na poseban način rad s različitim uzrastima mladih: ministranti, vjeroučenici - novci, vjeroučenici - srednjoškolci i studenti. Nova vremena traže nove pristupe i nove metode djelovanja. Mladi prihvataju pravo vodstvo usprkos obratnom prividu. Teško je zamisliti župu u kojoj ne postoji mogućnost buđenja duhovnih zvanja. Teško je razumjeti župu iz koje desetljećima nema sjemeništaraca i bogoslova, a možda i stoljećima svećenika. U radu za duhovna zvanja navjestačko djelo u nedjeljnim i blagdanskim homilijama, te kateheze - izvrstan su put da se animiraju mladi.

PRIPREMA IZLOŽBE HRVATSKE KRŠĆANSKE SAKRALNE BAŠTINE U RIMU ZA VELIKI JUBILEJ 2000.

U okviru nastavka suradnje Svetе Stolice i Republike Hrvatske, a na inicijativu Hrvatske biskupske konferencije, kojoj se pridružilo Ministarstvo kulture RH, održan je 10. listopada 1997. godine, u prostorijama Vatikanske biblioteke, sastanak s predstvincima Svetе Stolice o održavanju izložbe hrvatske kršćanske sakralne baštine u Rimu u vrijeme proslave Velikog jubileja 2000. godine kršćanstva. Sa strane Svetе Stolice sastanku su bili nazočni kard. Luigi Poggi, don Raffaele Farina, prefekt Vatikanske biblioteke, gosp. Giovani Morello, stručnjak zadužen za muzej Vatikanske biblioteke, gosp. Antonio Manfredi, stručnjak za rukopise Vatikanske biblioteke, te dr. Tomislav Mrkonjić, profesor na Vatikanskoj paleografskoj školi. Od predstavnika hrvatske strane, predvođenih prof. Ivom Liviljanićem, veleposlanikom RH pri Svetoj Stolici, bili su nazočni u ime HBK mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, zatim mr. Božo Biškupić, ministar kulture u Vladi RH, i stručnjaci, povjesnici umjetnosti fra Andelko Badurina i dr. Vladimir Marković.

U razgovorima je dogovoreno da će se izložba održati od sredine listopada 1999. do sredine siječnja 2000. godine. Strane su se suglasile da se u povodu izložbe tiska raprezentativni katalog koji će prezentirati i u cijelosti obuhvatiti temu izložbe. Kardinal Poggi je izrazio zadovoljstvo što će doći do realizacije ove izložbe koja će se održati u salonima Siksta V. - u prostorijama stalnog postava Vatikanskih muzeja. Pažnje je vrijedna činjenica da termin ove izložbe i prostor u kojem će se održati daje Hrvatskoj mogućnost da se predstavi u vremenu Velikog jubileja i to u središnjem mjestu njegova događanja - Rimu. Hrvatska biskupska konferencija i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske imenovat će, u roku od mjesec dana, stručnjake koji će voditi realizaciju spomenutog projekta. Predloženo je da se formira organizacijski odbor i počasni odbor izložbe.

(*Iz Izvješća sa sastanka u Rimu-Vatikanu, 11. listopada 1997. godine*)

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U LISTOPADU '97.

Svećenička rekolekcija u mjesecu listopadu održana je 15. listopada. Prvi, duhovni dio rekolekcije održan je u Sjemenišnoj kapeli, a sastojao se od prigode za osobnu svetu ispovijed i meditativne krunice s razmatranjem slavnih otajstava, koju je predvodio don Tomislav Baričević, župnik Sukošana.

Pastoralni dio rekolekcije održan je u dvorani Sjemeništa, s početkom u 10 sati. Nakon molitve za pokojnu rodbinu svećenika, za pokojnu Mariju Mandić, majku pokojnog svećenika don Frane Mandića i za pokojnog Božu Duševića, brata našeg svećenika don Nikice Duševića, župnika u Ljupču. Nakon što je pročitan zapisnik s prošle rekolekcije, slijedilo je predavanje na temu: *Krštenje - sakramenat spašenosti u Isusu Kristu*, koje je održao dr.

Đuro Hranić, profesor na Visokoj teološkoj školi u Đakovu. Tema ove rekolekcije, unutar trogodišnje priprave na Veliki jubilej Crkve, jest *Isus Krist - jedini Spasitel svijeta*, te *Sakrament krsta kao sakrament spašenosti u Isusu Kristu* (predavanje donosimo u cijelosti u rubrici "Zadarska nadbiskupija - dokumenti").

Nakon plodne diskusije na iznesenu temu i informativnih obavijesti, zajedničkim objedom u sjemenišnoj blagovaonici završena je svećenička rekolekcija za mjesec listopad.

*Don Nedjeljko Zubović, kancelar
(preneseno iz zapisnika)*

ZADAR - Blagdan sv. Šimuna

Svečanom večernjom službom u crkvi sv. Šimuna, koju je predvodio Msgr. Ivan Prenda, zadarski nadbiskup, počela je 7. listopada 1997. tradicionalna proslava blagdana sv. Šimuna, zaštitnika grada Zadra. Proslava je dosegla svoj vrhunac na sam blagdan 8. listopada. Toga dana, doslovno od zore do kasnih večernjih sati, crkva je bila prepuna pobožnog zadarskog puka tako da je i najveći dio dana sam trg pred crkvom bio ispunjen. Sv. mise u 7, 8.30, 10.30, 17 i 19 sati onemoguće su da se crkva barem na čas djelomično isprazni i prozrači. Posebno treba istaknuti mise u 10.30, 17 i 19 sati. Prvu od tih predvodio je zadarski nadbiskup uz koncelebraciju svećenika zadarske nadbiskupije, a onu posljednju šibenski biskup Ante Ivas. Zadarski nadbiskup - i sam ponesen pobožnošću i poluglasnim molitvama vjernika koji dodoše ispuniti svoje zavjete Svecu i ponovno Ga moliti punom vjerom i nadom za svoje životne potrebe - naglasio je i protumačio smisao i sadržaj njihovih molitava i njihove stvarne vjernosti svom velikom zaštitniku. "Upravo kad su roditelji nosili Djetešce Isusa da izvrše na njemu propis Zakona, uze ga na ruke, dade hvalu Bogu i reče: 'Sada možeš, Gospodine, otpustiti slugu svojega da, prema riječi tvojoj ide u miru, jer mi oči vidješe spasenje tvoje, koje si pripravio pred licem svih naroda, SVJETLO DA RASVIJETLI POGANE I SLAVU NARODA TVOGA IZRAELA.' (Lk 2, 28.32) I danas je potrebno da "potaknuti od Duha Svetoga" budemo "svjetlo na rasvjetljenje".

A šibenski biskup u svojoj nadahnutoj propovijedi reče: "Duh Sveti bijaše na njemu, Duh iz kojeg će se roditi Crkva, Duh obnovitelj lica cijelog svijeta, Duh Sveti svjetlo na posvećenje naroda. Prepoznati u Isusu Kristu svjetlo svijeta naša je molitva sv. Šimunu. Vidjeti i prepoznati u Isusu pravog spasitelja, jer mnogi

Ga napustiše. Koliki Ga prepoznađu kao svog spasitelja? On je Riječ po kojoj Bog spašava svijet. Imamo li pouzdanje ili nepouzdanje prema Njemu? I ne može se stvoriti bolji svijet. Nema drugog imena! Ne može se govoriti o čovjeku bez Boga. Krist je često osporavan i među svojima. Sv. Šimon odavnje je simbol Zadra. Nastavimo i mi priznavati jedino svjetlo spasenja Isusa Krista."

Poslijepodnevni susret malenih i velikog Zagovornika pred Bogom svjedočio je (i danas kao i kroz minule vjekove) Njegovu moćnu zaštitu, pa zbog toga imajke i bake, očevi i djedovi donesoše svoju djecu da ih obasja svjetlo i da nastave svjedočiti poput kraljice ugarsko-hrvatske Elizabete, kćeri bosanskog bana Stjepana Kotromanića, žene Ludovika Anžuvinca, koja je dala napraviti škrinju u kojoj i danas počivaju zemni ostaci Sveca. Donesoše svoje najmlađe da jednom i oni svjedoče svoju vjeru poput umjetnika, zlatara i graditelja te mole poput svojih pobožnih pradjedova. Svečanim Euharistijama bili su nazočni i Županijsko rukovodstvo, na čelu s gospodinom županom Šimom Prtenjačom, i Gradsko poglavarnstvo s gradonačelnikom Božidarom Kalmetom, nastavljući svjedočku vjeru svojih predaka.

Bolesnici su molili ozdravljenje na posebnoj Euharistiji u subotu 11. listopada 1997.

Simfonija vjere i pouzdanja nastavljena je kroz osminu Blagdana. Zapravo, ona se i ne prekida nego nastavlja kroz godinu moleći svoga velikog i moćnog zaštitnika.

Neprekidne osobne isповijedi, posebno na sam blagdan, kao i skladno pjevanje Gradskog crkvenog zbora, dodoše poseban biljeg.

Franjo Baričić

S vama, draga braćo svećenici, želim poslužiti Gospodinu da obogati svoju Zadarsku crkvu. Neka se po našem radu i zalaganju, po našoj pastoralnoj ljubavi Božjim blagoslovom pripremi budućnost naše Crkve u nadolazećem stoljeću.

Zahvaljujući vam na suradnji, iskreno vas u Gospodinu blagoslivljjam i pozdravljam.

Zadar, 11. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

2. PISMO VJERNICIMA ZADARSKE NADBISKUPIJE U POVODU II. PREDJUBILEJSKE GODINE - POSVEĆENE DUHU SVETOMU I GODINE DUHOVNIH ZVANJA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo i sestre u Kristu!

S početkom Došašća ulazimo u novu crkvenu godinu i u II. godinu pripreme za Veliki jubilej 2000. godine od Isusova rođenja, koju je Sveti Otac posvetio Trećoj Božanskoj Osobi - Duhu Svetom. Ulazimo, dakle, u Godinu Duha Svetoga. Ujedno, u našoj Zadarskoj nadbiskupiji, tu godinu proglašavamo Godinom duhovnih zvanja.

Zašto Godina duhovnih zvanja? Draga braćo i sestre, poznato vam je da je potreba za naviještanjem Evangelja sve veća i zahtjevnija. Isus bi rekao: *"Žetva je sve veća i zahtjevnija, a nedovoljno je radnika-žitelaca* (usp. Lk 10, 2). Nova vremena donose nove potrebe i nova iskustva. I Crkva ulazi u novo tisućljeće s novim poletom, novim iskustvom i novim načinima rada da čovjeku današnjice navijesti spasenje Isusa Krista. Gospodinu Isusu bili su potrebni apostoli, vjerni učenici i sljedbenici. Oni su ostavili sve i pošli za njim. Ugradili su sav svoj život u veličanstveni put rasta i probitka Kraljevstva Božjeg u ljudskoj povijesti. Crkva i danas treba vjerne učenike, apostole - svećenike, redovnike i redovnice, koji će sebe darovati za rast Božjeg kraljevstva na zemlji; koji će biti blagoslov čitavoj zajednici vjernika - Crkvi i svakom bratu čovjeku do kojega može doći.

I naša Nadbiskupija zadarska, na prijelazu u novo tisućljeće, silno treba novih svećeničkih i redovničkih zvanja. Mi, koji putem naših svećenika i redovnika primisimo i sačuvamo svetu vjeru u prošlosti, nosimo odgovornost da ju prenesemo u novo tisućljeće, novim generacijama. Odgovornost i briga za rast Crkve spada na sve članove Crkve zajedno.

Kako iskazati tu odgovornost za Crkvu i svijet?

Pozivam vas, sestre i braću u Kristu, da zajedno sa mnom, u ovoj Godini Duha Svetoga i Godini duhovnih zvanja, molite i prikazujete Gospodaru Žetve potrebe naše Zadarske crkve za duhovnim zvanjima. Pozivam vas da sudjelujete u molitveno-bogoslužnim susretima u vašim župama koji će biti namijenjeni za duhovna zvanja. Pozivam i vas, dragi bolesnici i patnici, koji svojim patnjama tako konkretno sudjelujete u Kristovoj muci, da u poniznosti i ljubavi prema Bogu prikažete svoju žrtvu za ovu veliku nakanu. "Mnogo može žarka molitva pravednikova" kaže Sveti pismo (Jak 5, 16). Sve pozivam na molitvu, razmišljanje i zajedništvo u Duhu Svetom kako bi nas Bog blagoslovio novim duhovnim zvanjima za novo tisućljeće koje je pred nama!

Molimo Dobroga Pastira za naše sadašnje pastire - da nas ustrajno Njemu vode. Molimo za

naše bogoslove i sjemeništarce - da ustraju na započetom putu i postanu nositelji Evangelijskog današnjem čovjeku. Molimo za naše mlade - da im Duh Sveti dadne smisla za uzvišene i velike vrijednosti koje će na koncu odlučiti u kakvoj ćemo civilizaciji živjeti - civilizaciji ljubavi ili smrti! Molimo da ih Duh Sveti potakne na oslu-

škivanje i predanje Božjem zovu na kojeg će znati i moći odgovoriti! Molimo za blagoslov, rast i napredak naše Crkve zadarske. Podržimo one mlade koji su spremni slijediti Krista za zajednicu.

Neka Vas milost Duha Svetoga prati i vodi!

*Vaš nadbiskup,
+ Ivan*

MOLITVA ZA DUHOVNA ZVANJA

Gospodine Isuse Kristu, ti si rekao: »Žetva je velika, ali radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetu svoju.« Mi se odazivamo tvome pozivu i molimo te: Daj našoj Crkvi dovoljan broj svećenika, redovnika i redovnica.

Probudi, Gospodine, u našim obiteljima nesebičnu ljubav za životom, da naši roditelji s radošću primaju djecu koja će biti spremna staviti se u službu Crkvi i narodu.

Pomozi našim mladima da shvate veličinu tvoje ljubavi te hrabro prihvate svećeničko ili redovničko zvanje koje im ti nudиш.

Mario Majko Crkve, u velikoj potrebi duhovnih zvanja, zagovaraj nas kod svoga Sina Isusa Krista našeg velikog svećenika. Amen.

Od 1. do 3. rujna 1997. godine, u hotelu na Božavi (Dugi otok), održan je II. turnus duhovnih vježbi za svećenike Zadarske nadbiskupije. Duhovne vježbe s temom: "Htjeli bismo vidjeti Isusa" (Iv 12, 21b), predvodio je o. dr. Marko Matić, profesor Svetoga pisma na Filozofko-te-

ološkom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu. Bilo je nazočno 36 svećenika.

Licio Marijan

VIJESTI I DOGAĐAJI

DUHOVNE VJEŽBE NA BOŽAVI

SJEDNICA ODBORA ZA ZVANJA

U srijedu, 3. rujna 1997. godine, Odbor za duhovna zvanja Vijeća HBK za kler i sjemeništa, pod predsjedanjem nadbiskupa Ivana Prende, održao je sjednicu u Nadbiskupskom domu u Zadru. Na sjednici se raspravljalo o sprovedbi zaključaka i smjernica Europskog kongresa za duhovna zvanja, održanog u Rimu, od 5. do 10. svibnja ove godine. Dogovoreno je da se susret

animatora za duhovna zvanja u biskupijama i redovničkim zajednicama održi sredinom listopada u Zagrebu ili Rijeci. Na tom susretu započelo bi se s pripremama za Nacionalni kongres o duhovnim zvanjima Crkve u Hrvata.

L M

ĐAKONSKO REĐENJE U BIOGRADU

U nedjelju, 21. rujna 1997. godine, nadbiskup Ivan Prenda podijelio je sveti red đakona - trojici bogoslova Zadarske nadbiskupije: Zdenku Dundoviću iz župe Uznesenja BDM u Zadru-Belafuža, Ivici Jurišiću iz Svetog Petra, župa Turanj, i Marinu Ninčeviću iz župe Gorica-Raštane. Misa ređenja održana je u župnoj crkvi svete Stošije u Biogradu. Na početku svete mise domaći je župnik i dekan don Igor Ikić pozdravio Nadbiskupa, svećenike - kojih je 42 sudjelovalo u koncelebraciji, zatim ređenike i brojne vjernike koji su ispunili crkvu. Nazočni su bili i brojni

članovi rodbine ređenika. Na misnom slavlju je pjevalo Pjevački župni zbor iz Biograda pod ravnateljem sestre Beatrice Bakić. Nadbiskup je u homiliji posebno istaknuo da se Zadarska crkva, ratom opustošena, raduje novim ređenicima i očekuje njihovo skoro uključenje u Prezbiterij zadarske nadbiskupije. Nadbiskup je posebno pozvao svećenike i vjernike da molitvom pomognu ostvarenju njihova uzvišenog poziva.

L M

KOLOVOZ '98:

- 1. Don Tomislav Sikirić i don Tomislav Radišić
- 8. Don Radojica J. Pinčić
- 22. Samostan sv. Mihovila - Zadar
- 29. Don Igor Ikić i don Stanislav Wielinsky

RUJAN '98:

- 5. Don Damir Juričin i don Eugen Konatić
- 12. Don Mihovil Cukar
- 19. Don Mladen Kačan
- 26. Dr. Tomislav Bondulić i don Srećko Frka-Petešić

LISTOPAD '98:

- 3. Don Nikola Tokić i don Vinko Šolaja
- 10. Don Ante Ivančev
- 17. Don Andelko Buljat
- 24. Dr. Eduard Peričić
- 31. Don Gašpar Dodić

STUDENI '98:

- 7. Don Joso Kokić
- 14. Don Grgo Batur i don Hrvoje Kolak
- 21. Don Jerko Gregov
- 28. Don Nedjeljko Zubović

PROSINAC '98:

- 5. Don Mario Gržanov i don Elvis Ražov
- 12. Don Tihomir Vulin i don Stjepan Vinko
- 19. Samostan sv. Pavla na Školjiću
- 26. Don Marinko Jelečević

OBAVIJEŠTI**POVJERENSTVO ZA OBITELJ**

Tečajevi priprave na sakrament braka održavat će se u župi Bezgrešnog Začeća Marijina, Augusta Šenoe 3, Zadar-Puntamika, po sljedećem rasporedu:

- 1997. godina: 5-6. prosinca
- 1998. godina: 9-10. siječnja
- 13-14. veljače
- 13-14. ožujka
- 17-18. travnja
- 15-16. svibnja
- 12-13. lipnja

Početak je uvijek petkom u 18 sati, a nastavlja se subotom od 9 do 16 sati. Subotom je predviđen i domjenak za sudionike.

**3. NADBISKUPOVA PORUKA REDOVNICIMA
ZADARSKE NADBISKUPIJE**

Poštovani i dragioci redovnici!

Želim vas izvjestiti da će II. predjubilejsku godinu, posvećenu Duhu Svetom, s početkom Došašća, proglašiti Godinom zvanja u Nadbiskupiji zadarskoj.

Dva su razloga koja su me potakla na to. Prvo, posvijestit ćemo bolje ulogu Duha Svetoga u svakom duhovnom zvanju; drugo, potrebe Crkve, na prijelomu stoljeća i tisućljeća posebno su goruće na polju duhovnih zvanja. Zadarska bi Crkva trebala kvalitetom i brojem više svećenika, redovnika i redovnica. Duboko sam uvjeren da nismo niti upotrijebili a kamoli iscrpili sva sredstva koja nam stoje na raspolaganju u svjedočenju, molitvi i radu za zvanja.

Što očekujem od vas, redovnika u Nadbiskupiji?

- Svjedočite onim što jeste Božju transcendenciju i time neporecivu potrebu redovničke karizme u Crkvi i Nadbiskupiji zadarskoj.

- U svojim samostanima uključite u redovitu i intenzivnu molitvu za svoj redovnički pomladak i zvanja svih zajednica i cijele Nadbiskupije. Time ćemo se svi ujediniti u jedincatoj molitvi za navjestitelje, svjedoke i svjedokinje koje Krist treba u ovom času.

- Bit će vam zahvalan za sve akcije i događaje koje ćete organizirati, možda, u samostanima, o kojima ćete me izvjestiti i u kojima bih, prema mogućnostima, želio sudjelovati.

Iskreno zahvalan za sav doprinos vaših zajednica duhovnom životu Nadbiskupije s poštovanjem vas pozdravljam u Gospodinu.

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup*

**4. NADBISKUPOVA PORUKA REDOVNICAMA
ZADARSKE NADBISKUPIJE**

Poštovane i drage sestre redovnice!

Za koji tjedan, s Došašćem ulazimo u II. predjubilejsku godinu, posvećenu Duhu Svetom. Ona će s I. nedjeljom Došašća biti proglašena i Godinom duhovnih zvanja u Nadbiskupiji zadarskoj. Čini mi se veoma prikladnim dozvati u pamet ulogu Duha Svetoga u pozivu i posvećenju odabranih pojedinaca u narodu Staroga i Novoga saveza. Povezano s tim potrebno je razmišljati o djelovanju Duha Svetoga u mjesnoj Crkvi i o našoj suradnji sa Duhom Svetim u otkrivanju i praćenju onih koji će u nadolazećem vremenu biti pozivani. Sve to ima samo jedan smisao: surađujući s Duhom Svetim u molitvi i radu, pridonijeti da ova Mjesna crkva, na prijelomu stoljeća i tisućljeća ima dostatan broj svećenika, redovnika i redovnica koji će poslužiti Gospodinu za njegov narod.

Što od vas redovnica očekujem u Godini zvanja?

- Neka vaš obnovljeni žar i vjernost Gospodinu bude poticaj i izazov djevojkama da otkriju u sebi Gospodinov zov.

- Promislite što svaka vaša zajednica može učiniti na molitvenom planu za sva duhovna zvanja: svećenička i redovnička. Što je, na primjer, s molitvenim mjesечnim danom u zajednicama?

- Što možete, povezane sa svojim Upravama učiniti za organiziranje susreta i obnova za djevojke unutar Nadbiskupije. U tome ćete imati moju podršku.

Otvoren sam svim vašim razmišljanjima i konkretnim koracima na tom polju.

Srdačno vas pozdravljam u Gospodinu i blagoslovljem.

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup*

5. NADBISKUPOVA PORUKA VJEROUČITELJIMA I VJEROUČITELJICAMA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Dragi vjeroučitelji i vjeroučiteljice!

S I. nedjeljom Došašća proglašit će novu crkvenu godinu, posvećenu Duhu Svetom, Godinom duhovnih zvanja u Nadbiskupiji zadarskoj. Želim tako istaknuti dvije stvari: prvo, da je Duh Sveti u temelju svakog poziva u Crkvi, i drugo, da smo pozvani svi, u Crkvi, biti suradnici Duha Svetoga u otkrivanju i podršci onima koje Gospodin poziva za svoje suradnike u djelu spasenja svijeta.

Vi ste suradnici svoga Biskupa u naviještanju Evanđelja i odgoju crkvenih zajednica. Djelom katehizacije blizi ste mladima, bilo u osnovnoj ili srednjoj školi. Stoga imate velike mogućnosti prenijeti im Božju poruku na osoban i neposredan način. S obzirom na to od vas u

Godini zvanja u našoj Nadbiskupiji očekujem sljedeće:

- S cijelom Mjesnom Crkvom, uključite se u molitveno djelo koje će se odvijati na različite načine, osobno i zajednički, da Gospodar žetve pošalje radnike u žetu svoju. Ta žetva jesu naša ljudska braća u ovom dijelu Domovine i u ovoj Crkvi.

- U svojim katehezama, u dogovoru sa župnicima i koordinatorom katehetskog djela, tijekom školske godine, sadašnje, i dijelom buduće, potražite i obradite s vjeroučenicima teme o Božjem pozivanju i slanju pojedinaca u susret ljudima kojima će nositi Božju poruku, sredstva milosti i svjedočiti Boga.

Pratim vas svojom molitvom i svojim blagoslovom!

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup*

6. NADBISKUPOVA PORUKA BOGOSLOVIMA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Dragi bogoslovi!

Nova crkvena godina, Godina Duha Svetoga u okviru Velikog jubileja, bit će u našoj Nadbiskupiji proglašena Godinom duhovnih zvanja. Time želim istaknuti dvije stvari: prvo, Duh Sveti je u temelju svih Božjih pozivanja kroz povijest spasenja; ON uvijek stvara novo; drugo, naša Mjesna Crkva na razmeđima stoljeća i tisućljeća mora ozbiljno razmišljati o svojoj budućnosti koju joj Bog povjerava.

Ta budućnost će biti ispunjena poslanjem ljudima koji sada žive i koji će doći u sljedećim desetljećima.

Da bi Crkva izvršila svoje poslanje naviještanjem i slavljenjem Svetih Otajstava, posebno Euharistije, potrebni su joj pozvani, izabrani i posvećeni služitelji. Potrebni su i svjedoci Božje transcendencije, redovnici i redovnice.

Što od vas, svojih bogoslova, očekujem?

- Da svjesno živite svoj poziv i da se spremate, zauzeto, za sutrašnje poslanje: duhovnošću i znanjem.

- Da ustrajno date svoj molitveni udio da Gospodin podari Zadarskoj crkvi potreban duhovni kadar, kvalitetom i brojem, za poslanje u prvoj polovici XXI. stoljeća.

- Da se riječju i primjerom angažirate među mladima za koje držite da pokazuju znakovne poziva, a druge da otkrivate. Pronadite svatko po jednog mladića za sjemenište ili bogosloviju. Zamislite kakav bi to bio znak za našu mjesnu Crkvu?

U svemu tome nastojanju neka vas prati Božji blagoslov!

*+ Ivan Prenda,
nadbiskup*

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1470./1997.

RASPORED MISA ZA ČLANOVE POKRETA "PRO FAMILIA ET IUVENTUTE CHRISTIANA"

Draga braćo svećenici i redovnici, nastavimo s molitvom i misnom nakanom za članove pokreta PRO FAMILIA ET IUVENTUTE CHRISTIANA. Potičem vas na ustrajnost i, koliko god je to moguće, vjernost naznačenim datumima za služenje svete mise na tu nakanu. Neka nitko ne propusti ovu svetu dužnost, da se tako svake subote prikaže žrtva svete mise za kršćansku obitelj i mladež.

Raspored:

SIJEČANJ '98:

- 3. Mons. Ivan Prenda, nadbiskup
- 10. Don Rozario Šutrin
- 17. Don Žarko Brzić
- 24. Don Ivan Mustać i don Marijan Stojanović
- 31. Don Emil Bilaver i don Šimun Šindija

VELJAČA '98:

- 7. Benediktinci - Čokovac
- 14. Don Nedjeljko Ivanov i don Joso Kero
- 21. Don Ivan Zorica i don Marijo Sikirić
- 28. Samostan sv. Frane - Zadar

OŽUJAK '98:

- 7. Don Zdenko Milić i don Nedjeljko Badurina
- 14. Don Zdravko Katuša i don Alojzije Knežević
- 21. Don Tito Šarin
- 28. Don Andjelo Kolić

TRAVANJ '98:

- 4. Don Jure Zubović i don Srećko Petrov, st.
- 18. Don Šime Kevrić i don Josip Lenkić
- 25. Don Srećko Petrov, ml.

SVIBANJ '98:

- 2. Samostan sv. Frane - Zadar
- 9. Don Marinko Duvnjak i don Jozo Radišić
- 16. Don Mijo Stijepić i don Ivan Kevrić
- 23. Don Jerolim Lenkić
- 30. Don Andjelo Zorić

LIPANJ '98:

- 6. Don Pavao Zubčić i don Ivan Mandić
- 13. Samostan sv. Mihovila - Zadar
- 20. Mons. Marijan Oblak
- 27. Don Čedomil Šupraha i don Nikica Dušević

SRPANJ '98:

- 4. Mons. Milivoj Bolobanić
- 11. Don Mario Soljačić i don Ivo Dovoda
- 18. Mons. Pavao Kero i don Emil Bilaver
- 25. Don Šime Sturnela

4. Takse od vjenčanja i sprovoda.
5. 10% brutto prihoda od crkovinarstva.
6. 10% od eventualne prodaje crkvene imovine.
7. Doprinos za službu dušobrižnika Opće bolnice u Zadru - u iznosu od 1 misne intencije na 500 vjernika).
8. Fond "Dom Božji" i "Korizmena akcija".

Osobni doprinosi svećenika:

1. Binacije i trinacije
2. Mjesečni doprinos za Bolesničko-mirovinski fond (BOMF).
3. Doprinos za Svećenički dom.
4. Fond bratske solidarnosti.
5. Fond za svećenička zvanja.
6. Rekolekcije - obveze svećenika. 400,00 kn.
7. Eventualni dug Ekonomatu ili nadbiskupske knjižari.

Zadar, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1468./1997.

PRIJEPIS MATICA - PARICE

Svi su župnici dužni do 31. siječnja 1998. godine predati Nadbiskupskom ordinarijatu prijepis Matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih za 1997. godinu. Neka se uredno provjere sve rubrike matičnih knjiga, nadopuni što nedostaje i javi drugim župnim uredima sve eventualne promjene.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1469./1997.

FOND BRATSKE SOLIDARNOSTI

Potičem sve, prema mogućnostima, na sudjelovanje u Fondu bratske solidarnosti. Međusobna pomoć braće u prezbiteratu dužnost je i potreba. Iskažimo svoju bratsku ljubav i solidarnost prema braći koja su u potrebi, svatko prema svojoj savjeti i mogućnostima.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

**7. NADBISKUPOVA PORUKA SJEMENIŠTARCIMA
ZADARSKE NADBISKUPIJE**

Dragi sjemeništarci!

Početkom Došašća proglašit ću cijelu sljedeću crkvenu godinu Godinom duhovnih zvanja u Zadarskoj nadbiskupiji. Razmišlja sam, name, da predjubilejska godina posvećena Duhu Svetom jest zgodno vrijeme za molitvu i rad za duhovna zvana u posebnom smislu.

Jer Duh Sveti sve nadahnjuje u Crkvi i sve stvara novo. On će i našu Zadarsku crkvu nadahnuti u radu i molitvi te uz našu suradnju stvoriti nove mogućnosti za njezin rast.

Crkva za svoj rast treba duhovna zvana, svećenička i redovnička. Za njih treba moliti i za njih treba raditi.

Što od svojih sjemeništaraca očekujem?

- Da svoje godine priprave u Sjemeništu uzmete ozbiljno, to jest da postignete dobre rezultate u svom ljudskom, duhovnom odgoju i u školi.

- Da se posebno u idućoj crkvenoj godini, s cijelom Nadbiskupijom ustrajno molite "da Gospodar žetve pošalje poslenike u svoju žetu".

- Da u svojim susretima s Vašim vršnjacima dадете dobar primjer u vladanju i vjeri te da im posvjedočite o svome putu prema svećeničkom pozivu. Tako ćete već sada biti mali apostoli za nove apostole u Crkvi.

Zahvaljujući vam unaprijed na vašem doprinosu za Godinu duhovnih zvanja sazivam na vas Božji blagoslov i srdačno pozdravljam.

+ Ivan Prenda,
nadbiskup

**8. NADBISKUPOVO PISMO MLADIMA ZA GODINU DUHOVNIH
ZVANJA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI**

Mir vama, draga mladeži!

Želio bih s vama podijeliti neke misli uz nadolazeću 1998. godinu, koju je papa Ivan Pavao II. proglašio GODINOM DUHA SVE-TOGA, a mi u Zadarskoj crkvi još i GODINOM DUHOVNIH ZVANJA.

Uzet ću kao polazište jedan sasvim konkretni život - naše suvremenice, nedavno preminule Majke Terezije iz Kalkute. Ova velika žena i redovnica prihvatala je, i u svom životu maksimalno ostvarila svoje krštenje, svoje kršćanstvo. Odazvala se na Božji poziv. Krenula je za Kristom u avanturu silnih razmjera. Vodena Duhom Svetim pokrenula jednu čitavu lavinu čovjekoljublja diljem svijeta. Zamislite kolike je usrećila, kolikima vratila osnovno ljudsko dosto-

janstvo? Njena misija ljubavi, koja je ostvarena u ovom našem, vrlo proturječnom, vremenu, postavlja nam pitanje: Može li čovjek biti ispunjen i ostvaren do kraja darivanjem sebe za Boga i brata čovjeka?

Slijedom ovakvih razmišljanja, želio bih vam staviti na srce jedno važno pitanje sadašnjega časa naše Crkve, ali i svijeta u kojem živimo. Možemo li očekivati budućnost sretnijeg, ljepšeg i humanijeg svijeta bez Krista i bez onih koji će biti nositelji, graditelji i pokretači temeljnih vrijednosti takvoga svijeta? Može li Crkva u novom tisućljeću snažnije i kvalitetnije odgovoriti na probleme nove civilizacije i utkati u svijet načela Kraljevstva Božjeg bez onih koji će njenu misiju svojim životom i radom odjelotvo-

riti? Kako će Kristova poruka ljubavi i nade doći do čovjeka bez onih koji će joj dati svoja usta da govori, svoje ruke da djeluje, svoj život da živi?

Vidite - Bog želi i treba čovjeka kao svoga suradnika. Ta suradnja se ostvaruje u Crkvi. Crkva je velika zajednica Božje obitelji koju Bog saziva i šalje svijetu. Duhovna zvanja, pak - svećenici, dakoni, redovnici i redovnice, jesu odabrani Božji suradnici koje Bog saziva i šalje Crkvi. Bog je, dakle, uvijek suradnik i prijatelj. Duh Sveti se razlikuje svijetom po našim slabim, ljudskim rukama. Bog uvijek i u svemu računa s čovjekom.

A čovjek? Čovjek je pozvan oluškivati, razmatrati, sazrijevati, moliti i prepoznati Božja nadahnuća, te na najbolji mogući način dati odgovor. Duhovni poziv se začinje u dubinama čovjekovim. On je uvijek djelo Duha Božjega. To je uvijek misterij. Poziv raste i ostvaruje se suradnjom krhkog čovjeka i svemogućeg Boga. I zato jer Bog poziva i začinje duhovno zvanje, Crkva se moli na tu nakanu. Zadarska će crkva, kroz nadolazeću Godinu Duha Svetoga moliti upravo na tu nakanu: za duhovna zvanja. Molit ćemo, razmatrati Božju riječ i osluškivati poticaje Duha Svetoga u raznim prigodama, na razini molitvenih zajednica, vjeronaučnih susreta, župne zajednice i cijele Nadbiskupije. Vjerujem, draga mladeži, da razumijete tu potrebu i nakanu Crkve - da ju Bog obogati i osnaži novim, poletnim, hrabrim i smionim zvanjima. Pozivam vas da, zajedno sa mnom, razmatrate, molite, osluškuje-

te. Otvoreno srce i malo povjerenja Bogu je sasvim dovoljno za razgovor.

Dragi mladići i djevojke, svijet vas treba! Treba vaš polet, vašu želju za novim, pravednjim, humanijim svijetom! Crkva vas treba! Treba vaš mladenački zanos, vaš smisao za mistiku i duhovnost, vaš idealizam i vaš optimizam! Vrednote o kojima se na sve strane govori, a manjkaju - a to su ištinska ljubav, pravednost, solidarnost, originalnost, kreativnost - Božje su osobine koje ištu ostvarenje i odjelotvorene u svijetu. Duhovni poziv, u službi Crkve a za dobro čitavoga svijeta, pozvan je upravo to ostvariti i tako, preko Crkve cijelo čovječanstvo obogaćivati. Obogaćujući Crkvu obogaćujemo svijet, obogaćujemo sebe.

Može li čovjek u takvom pozivu biti do kraja ostvaren i ispunjen? To je pitanje s kojim smo započeli ovo razmatranje. Može li se tako zahtjevan i smion poziv ispuniti bez odricanja i požrtvovnosti? Može li se uopće ostvariti bez nadnaravne milosti i Božje intervencije? Postavite iskreno ta pitanja Kristu! Vašim mladenačkim dušama i srcima prepustam ova razmišljanja. Vašim molitvama preporučujem potrebu duhovnih zvanja naše Zadarske nadbiskupije. Vašim idejama, streljama i pitanjima pridružujem svoje molitve i svoja razmatranja. Neka dobri Bog bdije uvijek nad vama.

Sve vas pozdravljam i blagoslivljam!

Zadar, 20. studenoga 1997.

*Nadbiskup
+ Ivan*

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1465./1997.

MISNA TABLICA

Svi dijecezanski prezbiteri, aktivni i umirovljeni, prezbiteri-redovnici, župnici i kapelani, dužni su predati Ekonomatu, do 20. siječnja 1998. godine, popunjenu Misnu tablicu za četvrtu tromjesečje 1997. godine.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

*+ Ivan,
nadbiskup*

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1466./1997.

IZVOD IZ CRKVENIH RAČUNA

Svaki je župnik, dijecezanski i redovnički, dužan prema obrascu Ekonomata, do 20. siječnja 1997. godine, predati Ekonomatu izvod iz knjige crkvenih računa (blagajničkog dnevnika) za godinu 1997., za župu ili župe svog upravljanja ili posluživanja. Isto trebaju predati i Sjemenište, Svećenički dom, samostani benediktinki u Zadru i Pagu.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

*+ Ivan,
nadbiskup*

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1467./1997.

OBVEZE PREMA NADBISKUPIJI

Svaka župa, bilo da je povjerena dijecezanskom bilo redovničkom svećeniku, dužna je do **20. siječnja 1998. godine** podmiriti svoje obveze i dugovanja prema Nadbiskupiji.

Obveze župa:

1. Uredski troškovi i *Vjesnik* Zadarske nadbiskupije (kojeg su sve župe dužne primati bez obzira rezidira li župnik ili ne) - 500,00 kn.
2. Milostinja: Mlada nedjelja, Cvjetnica (za Svećenički dom), Veliki petak (Božji grob), Petrov novčić, Misija nedjelja, Nedjelja Caritasa, Iseljenički dan (50%).
3. Doprinos za svećeničku rekolekciju, Katehetski i Svećenički dan - 400,00 kn.

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1463./1997.

MOLITVENA OSMINA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Od 18. do 25. siječnja redovito se u cijeloj Crkvi održava Molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Jedinstvo kršćana i ekumenizam jesu jedna od prioritetnih točaka pontifikata pape Ivana Pavla II. Sveti Otac neumorno ustrajava na Kristovoj molitvi - "Da svi budu jedno" (Iv 17, 21). Mnogi naši vjernici na žalost nisu poučeni u smisao i značenje ekumenizma, ne znaju za postojanje odijeljenih kršćana i crkava i gledaju na ekumenizam kroz prizmu tragičnih ratnih događaja kojih smo bili učesnici i svjedoci na našem području. Ekumenizam i jedinstvo kršćana na svjetskom planu i na razini opće Crkve ipak ide naprijed, vrlo je aktualno danas i ne može se zaobilaziti niti omalovažavati.

Neka se u vrijeme Molitvene osmene za jedinstvo kršćana u svim misama s narodom progovori o ekumenizmu, o odijeljenoj braći koja vjeruju u Krista, o Isusovoj velikosvećeničkoj molitvi "Da svi budu jedno" (Iv 17, 21). Neka se u molitvi vjernika doda zaziv za jedinstvo kršćana, a vrijedno je uzeti i poseban misni obrazac na tu nakanu kojega Misal donosi.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1464./1997.

BINACIJE I TRINACIJE

Svima koji imaju dozvolu binirati i trinirati radi duhovnoga dobra vjernika produžujem dozvolu i za 1998. godinu uz uvjet da traju isti razlozi.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

MOLITVA PAPE IVANA PAVLA II. ZA GODINU DUHA SVETOGA II. godinu priprave za Veliki jubilej 2000.

*Duše Sveti, srdaca goste preslatki,
Jubileja Velikoga otkrij nam pravi smisao,
i duše nam raspoloži da s vjerom ga proslavimo
u nadi koja ne varu, u nesebičnoj ljubavi.*

*Duše istine, koji istražuješ dubine Božje,
Ti koji si Crkvi spomen i proroštvo,
privedi ljudstvo priznati Isusa Nazarećanina,
slavnoga Gospodina, Spasitelja svijeta,
vrhunsko ispunjenje povijesti.*

(Dodi, Duše ljubavi i mira!)

*Duše stvoritelju, skriveni djelatniče Kraljevstva,
snagom svojih svetaca povedi Crkvu
da prijeđe prag novoga tisućljeća
da naraštajima koji dolaze,
ponese svjetlo spasenosne Riječi.*

*Duše svetosti, tvoj dah božanski pokreće svemir,
dodi i obnovi lice zemlje,
potakni u kršćanima želju punoga jedinstva,
da u svijetu djelotvorno budu znak i sredstvo
bliskog sjedinjenja s Bogom i jedinstva svega roda ljudskoga.*

(Dođi, Duše ljubavi i mira!)

*Duše zajedništva, dušo i potporo Crkve,
daj da bogatstvo službi i milosnih darova
pridonese jedinstvu Tijela Kristova;
neka se vjernici - laici, zavjetovani i zaređeni -
natječu u izgradnji jedinstvenoga Kraljevstva Božjega.*

*Duše utjehe, neiscrpni izvore radosti i mira,
potakni solidarnost prema onima u nevolji,
osiguraj bolesnima njegu koja im treba,
onima u kušnji ulij pouzdanje i nadu,
u svima oživi zauzimanje za bolju budućnost.*

(Dođi, Duše ljubavi i mira!)

*Nek ti je, Duše ljubavi,
s Ocem svemogućim i Sinom jedinorođenim
hvala, slava i čast
u vijeke vjekova. Amen.*

Juan Pavao 99.

PRIOPĆENJE S TREĆE SJEDNICE SVEĆENIČKOG VIJEĆA

U Nadbiskupskom domu u Zadru, održana je 17. rujna 1997. godine, pod predsjedanjem nadbiskupa Ivana Prende, III. sjednica Svećeničkog vijeća Zadarske nadbiskupije. Nakon osvrta na zapisnik prijašnje sjednice pristupilo se dnevnom redu sjednice: Godina Duha Svetoga (teme za svećeničke i sestarske rekolekcije); Godina duhovnih zvanja u Zadarskoj nadbiskupiji; Sikovo - mogućnost osnivanja župe.

Nazočni svećenici iznijeli su različite prijedloge, tj. teme o Duhu Svetom, koje su predložili svećenici na regionalnim sastancima. O tim temama, nadahnutim crkvenim dokumentima, raspravljalo bi se na rekolekcijama tijekom 1998. godine koja je (u pripremi za treće tisućljeće) posvećena Duhu Svetom. Kod prijedloga tema i predavača stavljen je naglasak na teološko-pastoralni vid te tematike.

U našoj Nadbiskupiji će sljedeća godina biti ujedno posvećena i duhovnim zvanjima. Svećenici su naglasili važnost redovitoga vjeronaučnog rada s djecom i mladima, kojima treba pokazati kako je Duh Sveti u izvorištu svega, te poziva u službe u Crkvi. Uz taj rad potrebno je organizirati i posebna predavanja o zvanjima, molitvene susrete i hodočašća s ministrantima i mladima. Naglašena je i briga za naše sjemeništare i bogoslove, tj. praćenje njihova rasta prema svećeništvu.

O mogućnosti osnivanja nove župe u Sikovu iznesena su različita mišljenja i prijedlozi, te izneseni razlozi za i protiv. U razgovoru se iskristalizirala potreba o reorganizaciji regija, dekanata i župa u Nadbiskupiji.

*Don Zdenko Milić,
tajnik*

KONSTITUTIVNA SJEDNICA PASTORALNOG VIJEĆA

U srijedu, 24. rujna 1997. godine, u Nadbiskupskom domu u Zadru, pod predsjedanjem nadbiskupa Ivana Prende, održana je I. konstitutivna sjednica Pastoralnog vijeća Zadarske nadbiskupije. Pastoralno vijeće sačinjavaju svećenici, redovnici, redovnice i laici iz svih dijelova Nadbiskupije, a sveukupno ih ima 28. Na sjednici je izabran tajnik Vijeća, vlč.i don

Rade J. Pinčić, duhovnik u Nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević". Glavna tema sjednice bila je pastoralni plan Nadbiskupije za 1998. godinu. Predsjednici različitih povjerenstava Nadbiskupije za razna područja crkvenog života iznijeli su svoje programe i prijedloge. Nakon toga se razvila plodna diskusija i odredila zaduzenja za ostvarenje pastoralnog plana.

Nadbiskupski ordinarijat

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1461./1997.

ISELJENIČKI DAN - 1997.

Ove godine slavimo Iseljenički dan u nedjelju, 28. prosinca, na blagdan Svete Obitelji.

Teme koje su vezane uz iseljeničku problematiku lijepo se uklapaju upravo u blagdan Svete Obitelji i božićno vrijeme. Posvetimo i ove godine dužnu pažnju u homilijama i molitvama našim iseljenicima, zazivajući uvijek Božji blagoslov na njihove obitelji, u nadi njihova povratka u Domovinu.

Milostinja Iseljeničkog dana, u visini od 50%, neka se dostavi Ekonomatu s napomenom "za Iseljenički dan". Milostinja je namijenjena potpori Vijeća HBK za migraciju kao i dosad.

Zadar, 10. studenoga 1997.

*+ Ivan,
nadbiskup*

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1462./1997.

PROSLAVA SVETE STOŠIJE - ZAŠTITNICE ZADARSKE NADBISKUPIJE

Proslava svete Stošije, mučenice, zaštitnice Zadarske nadbiskupije i naslovnice njene stolne crkve, obvezuje cijelu Nadbiskupiju. Neka se iz godine u godinu razvija osjećaj povezanosti cijele Nadbiskupije i gaji slavljenje ovog blagdana u svim našim župama. Slavljenje mučenice Stošije, koja je uz prvomučenika sv. Stjepana na poseban način vezana za Božić, obogaćuje naše slavljenje božićnog otajstva. Svojom porukom hrabrog i nepokolebljivog svjedoka Evangela, sveta Stošija je uвijek suvremena i može se izvanredno uklopiti uz bitne teme našeg redovnog pastoralnog.

Neka se na blagdan svete Stošije u svim župama na području Nadbiskupije, koliko je to moguće, održe svećana euharistijska slavlja i neka se ne propusti u molitvi vjernika zaziv za našu Nadbiskupiju. Neka se potaknu vjernici, osobito vjeroučenici, na pohod katedrale svete Stošije uoči blagdana i na sam blagdan. Župnike na području grada Zadra i sve druge koji mogu pozivam na Svečanu večernju uočnicu i na svete mise na sam blagdan. Časoslov i obrazac mise na blagdan sv. Stošije jesu vlastiti, od blagdana. Nek u našim crkvama i našim dušama svećano odzvanjaju riječi himna:

*"Popijevkom veselom, blagdan objavite,
Stošiju blaženu Zadrani častite!
Ona je obrana Zadra nam rodnoga,
Dalmacije ures uzvišen!"*

U Zadru, 10. studenoga 1997.

*+ Ivan,
nadbiskup*

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1460./1997.

BOŽIĆ - BLAGOSLOV OBITELJI

Božić je veliki blagdan Božje ljubavi prema ljudima, blagdan Božje solidarnosti s nama. Bog je postao "Emanuel - s nama Bog". I sve što je tijekom stoljeća postalo dijelom božićnog slavlja u narodnoj tradiciji našeg podneblja, ipak u sebi nosi poruku ljubavi, solidarnosti, zajedništva. Tako se svi običaji vezani za Božić kod našeg naroda mogu skladno povezati s temeljnom kršćanskom istinom koju Crkva naviješta - Bog je ljubav. U Kristu nam je prišao kao čovjek, brat, dijete, da bismo i mi jedan drugome bili čovjek, brat, dijete.

Vrijeme i civilizacija u kojma živimo nisu potrebniji ničega koliko upravo ljubavi i solidarnosti među ljudima. Božićno bogoslužje, kroz božićne blagdane, bogato je mislima i porukama koje naglašavaju tu ljubav i solidarnost koju nam je Bog u Kristu pružio. Stoga jasno i nedvosmisleno navještajmo tu poruku Božju, tih dana, uvijek svjesni kako postoji opasnost da se Božić - i kao blagdan, i kao tradicija, i kao vjernička zbilja - profanira i izblijedi u magli potrošačko-liberalne promidžbe svega što prolazi kroz tržiste.

Prilika da se Božju poruku donese i približi današnjem čovjeku svakako je blagoslov obitelji o Božiću. Svećenik-župnik dolazi obitelji kao poslanik Božji, svjedok Vječnoga, Mudroga, Dobroga, Pravednoga. Svećenički red koji svećenik u sebi nosi, kao i njegova cijela osoba, znak je Svetoga! Što je drugo svećenički lik i život nego konkretizacija Božjih osobina! Utjelovljenjem i rođenjem Bog prilazi čovječanstvu u Kristu. Tako i svećenik kao konkretna osoba u ime Boga i Crkve prilazi konkretnom čovjeku, konkretnoj obitelji. I što drugo može donijeti prigodom pohoda obitelji nego ono što je Bog nama u Kristu donio - mir, blagoslov, ohrabrenje, ljubav... Imajmo na srcu i na savjesti vrijednost susreta sa župljanim prigodom božićnog blagoslova obitelji i blagoslova koji se iz tog susreta može obostrano primiti. Pohađamo čovjeka ne u svoje ime, već u ime Crkve Božje, mandatom i poslanjem Gospodnjim da ga uprisutnimo, približimo, navijestimo, otkrijemo. To je prevažan, velik i nadasve odgovoran zadatak Kristovih poslanika-svećenika od kojih on zasigurno mnogo očekuje. Uvijek imajmo na umu da se iz iskrenih, toplih i sadržajnih susreta mogu roditi čudesne stvari za konkretnog čovjeka, za Crkvu Božju, za nas same. Neka vas, braćo svećenici, Gospodin blagoslov i prati u božićnom pohodu vašim župljanim, i preko vas neka se blagoslov Novorođenoga razlike našom Nadbiskupijom.

Zadar, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

SAŽETAK NADBISKUPOVA UVODNOG IZLAGANJA NA SJEDNICI PASTORALNOGA VIJEĆA ZADARSKE NADBISKUPIJE 24. 9. 1997.

Poštovana i draga braćo i sestre, članovi Pastoralnog vijeća Zadarske nadbiskupije!

Na našem prvom susretu u Nadbiskupskom domu želim vas pozdraviti riječima sv. Pavla: "Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i gospodina Isusa Krista" (Rim 1, 7).

Zahvaljujem vam što ste se prihvatali imenovanja i tako ushtjeli biskupu ove Crkve pružiti pomoć na dobro čitave nadbiskupijske zajednice. Dopustite mi da bacim pogled na: porijeko, utemeljenje, sastav, svojstva članova, trajanje i zadaću pastoralnog vijeća, kao i na ulogu dijecezanskoga biskupa.

U II. knjizi Zakonika kanonskog prava, pod. III. naslovom, govori se o unutarnjem uređenju mjesnih Crkava. U te strukture spada i pastoralno vijeće.

1. Porijeklo. Pastoralno vijeće je proizšlo iz smjernica i odluka II. vatikanskog sabora. Izričito se spominje u *Christus Dominus* - dekretu o službi biskupa u Crkvi, t. 27, 2. proizlazi i iz slijedećih postkoncilskih dokumenata:

- *O pastoralnim vijećima*, Kongregacija za kler, 25. 1. 1973.
- *Pastoralni direktorij za biskupe*, 22. 2. 1973.
- *O svećeničkom služenju*, Sinoda biskupa, 30. 12. 1997.

2. Osnivanje. U svakoj biskupiji, ako to zahtijevaju pastoralne prilike, ustanovljuje se pastoralno vijeće na koje spada da pod vlašću biskupa "istražuje, razmatra i predlaže praktične zaključke u odnosu na pastoralni rad u biskupiji" (Kan. 511). Iako nije naređeno nego preporučeno, držim da je vrlo korisno postojanje i buduće djelovanje toga vijeća u našoj Nadbiskupiji.

3. Sastav. Potrebno ga je tako sastaviti da se u izabranim i imenovanim vjernicima očituje predstavljenost Nadbiskupije, vodeći računa:

- o različitim krajevima Nadbiskupije;
- o socijalnim slojevima;
- o zanimanjima;

- o sudjelovanju u apostolatu, pojedinačno ili udruženo. (Kan. 512, 2)

4. Svojstva članova. Članovi pastoralnog vijeća trebaju imati sljedeće kvalitete:

- moraju biti u punom zajedništvu s Katoličkom crkvom;
- moraju se odlikovati čvrstom vjerom i dobrim moralom;
- moraju biti prepoznatljivi po razboritosti, mudrosti i iskustvu (Kan 512, 3);
- mogu biti klerici, osobe posvećena života, a osobito Kristovi vjernici laici (Kan 512, 1).

5. Trajanje vijeća. Pastoralno vijeće traje određeno vrijeme, a koje je određeno statutima ili pravilnikom što ih određuje mjesni biskup. Prestaje mu trajanje u slučaju ispraznjenja biskupske stolice.

6. Zadaci vijeća. Zadaci Pastoralnoga vijeća, kako mu i sam naziv govori, odnose se na pastoral, a to su:

- proučavati i istraživati ono što se odnosi na apostolat;
- vrednovanje različitih konkrenih prilika;
- predlagati praktične, konkretne zaključke o svemu što se odnosi na pastoralne aktivnosti Nadbiskupije, te da promiče skladnost života i djelovanja Božjega naroda s Evangeljem.

Pastoralno vijeće nema odgovornosti glede općih pitanja vjere, pravovjernosti, morala i moralnih načela opće Crkve, a niti glede pastoralnih pitanja koja se odnose na vršenje upravljanja u Crkvi.

7. Uloga biskupa. Uloga dijecezanskog biskupa je višestruka. Na nj spada barem jednom godišnje sazvati Vijeće i predsjedati Vijeću koje ima samo savjetodavnu ulogu.

Molim od Gospodina i očekujem od Vas živu i plodnu suradnju za dobro naše Zadarske nadbiskupije. Otvoren sam uvijek i osobnim prijedlozima i sugestijama. Hvala!

Predavanje dr. Đure Hranića na svećeničkoj rekolekciji u listopadu 1997.**KRST - SAKRAMENT SPAŠENOSTI U ISUSU KRISTU**

Tema ove godine unutar trogodišnje priprave na jubilej 2000. jeste Isus Krist jedini Spasitelj svijeta, te sakrament krsta kao sakrament spašenosti u Isusu Kristu. Naše izlaganje trebalo bi ostati kod ove teme. Naslovili smo ga Krst - sakrament spašenosti u Isusu Kristu.

Uvod: Bogočovjek. Bogočovjek Isus Krist je jedini Spasitelj svijeta. Ovdje su važne obje sastavnice ove riječi: i Bog i čovjek. I niti jedna (niti božanska niti ljudska narav Isusa Krista) ne želi biti naglašena na račun druge. Pozvani smo u tome biti vjerni smjernicama Drugog vatikanskog sabora, koji Crkvu poziva na povratke izvorima, Bibliji i patristici te na disanje cijelim plućima - kroz plodnu sintezu i vrednovanje kako zapadne tako i istočne teološke tradicije.

Da bismo pojasnili problematiku koju želimo iznijeti, čini mi se potrebnim i korisnim zaći u povijest teologije. Zapadnu teološko-soteriolsku misao obilježio je teološki razvoj, čiju sintezu - shematski rečeno, jer ne možemo ulaziti u podrobniju analizu - predstavlja teologija sv. Anzelma Canterburyjskoga. Anzelmo Canterburyjski (1033-1109) u svom poznatom spisu *Cur Deus homo?* polazio je od vjere da je Bogočovjek Isus Krist jedini Spasitelj svijeta. No, iako je Anzelmovu teologiju plod i svojevrsna sinteza prethodnog teološkog razvoja na području Kristologije i Soteriologije u Zapadnoj Crkvi, te je predstavljala određeno misaono polazište za kasniju teologiju sve do najnovijih vremena, ipak moramo reći da postoji otklon između Anzelmove poimanja soteriološkog značenja izričaja Bogočovjek Isus Krist jedini Spasitelj svijeta te poimanja tog istog izričaja i tvrdnje u suvremenoj koncilskoj i pokoncilskoj teologiji.

Recimo odmah da je poimanje naših profesnih vjernika, vrlo često i svećenika, makar studirali i poslije Koncila, ostalo negdje kod teologije sv. Anzelma. Zato se događa da kad nas Crkva poziva da naviještamo i ponudimo suvremenom svjetu Isusa Krista jedinoga Spasitelja svijeta i kad mi i naviještamo Isusa Krista kao jedinoga Spasitelja svijeta, ipak ne činimo ono što Crkva od nas traži. Jer crkvena je teologija

otišla dalje. Crkva trajno ponire u misterij Isusa Krista, raste u svojoj spoznaji i ima sve dublju i bogatiju spoznaju misterija Isusa Krista i danas promatra šire misterij Bogočovjeka Isusa Krista jedinoga Spasitelja svijeta, negoli je to bio slučaj s Anzelmom.

To ne znači da njezina vjera nije identična s Anzelmovom vjerom ili da treba staviti u pitanje pravovjernost Anzelmova naučavanja ili suvremene koncilске i pokoncilске teologije. Anzelmo teologija ostaje nepromjenjivi dio i detalj jednog mozaika u kojem danas jasnije uočavamo i neke druge detalje koje Anzelmo nije naglašavao. Prethodni povijesno-teološki razvoj uvjetovao je ugao njegova promatranja, tako da je on jasnije uočavao i naglašavao jednu dimenziju Kristove osobe i njega naglasio. No, Crkva je poslije njega u kasnijem teološkom razvoju, kroz kontemplaciju osobe Isusa Krista do danas uočila još neke dimenzije misterija njegove osobe.

Jasno je da ćemo potpunu spoznaju misterija Kristove osobe imati tek u susretu s Kristom "licem u lice" te da i poslije nas ostaje prostor i mogućnost da i generacije poslije nas uočavaju nove detalje teološkog mozaika misterija Isusa Krista jedinoga Spasitelja svijeta i spašenosti u Isusu Kristu, koje mi danas ne uočavamo.

Svaka generacija pozvana je navijestiti osobu Isusa Krista jedinoga Spasitelja svijeta na način prilagođen vremenu i konkretnoj kulturi te kulturološkom ambijentu unutar kojega naviješta ponudu spasenja u Isusu Kristu. Sakramenti su čovjeku prilagođen način susreta između Boga i čovjeka. Naša je zadaća, zato, navijestiti spasenje u Isusu Kristu i iskustvo spašenosti slaviti kroz liturgijsko slavlje krštenja tako da taj naviještaj i slavlje budu razumljivi i rječiti konkretnom čovjeku.

Božji savez s čovjekom svoj definitivni i najizvrsniji oblik poprima u Isusu Kristu. U njemu su se susreli Bog i čovjek. On je savršena slika Božja u kojem se Bog u potpunosti i dokraja izrekao u svojoj ljubavi te u potpunosti objavio svoj naum o spasenju čovjeka i on je istodobno potpuno i savršeno ostvarenje Božjeg nauma o

U župama gdje se prema običaju slavi sv. Nikola, osobito gdje je njegova kapelica, oltar ili kip, neka se ovaj blagdan dolično pripremi i proslavi svečanim euharistijskim slavljem u kojem neka se kod molitve vjernika moli za naše mornare i njihove obitelji.

Upućujem Vas i na poruku Odbora za pomorce pri HBK koju je u prigodi blagdana sv. Nikole uputio predsjednik Odbora biskup Slobodan Štambuk, koja je posebno namijenjena moreplovčima i svima koje život veže uz more. Donosimo je u *Vjesniku* u rubrici dokumenata Hrvatske biskupske konferencije.

Zadar, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1459./1997.

NEDJELJA CARITASA - III. NEDJELJA DOŠAŠĆA

Nedjelju Caritasa obilježit ćemo i ove godine u III. nedjelju Došašća, 14. prosinca. Poruku hrvatskih biskupa za Nedjelju Caritasa donosimo u ovom broju *Vjesnika* Zadarske nadbiskupije u dokumentima Hrvatske biskupske konferencije. Potičem sve župnike i karitativne djelatnike na veću zauzetost u pokretanju župnih karitativnih akcija, unutar i na razini župe, preko kojih bi župna zajednica aktivno sudjelovala u djelotvornoj i organiziranoj kršćanskoj ljubavi prema svojim članovima koji su u materijalnoj potrebi. Mnogo toga može se učiniti upravo unutar i na razini župe. Djelotvorna kršćanska ljubav u obliku pomaganja najpotrebnijih u župi od strane same župne zajednice izvrstan je i prvtan oblik konkretnog življena i svjedočenja Evandela "na terenu". Važno je stoga ukazivati i odgajati vjerničku zajednicu da, pored naviještanja i slavljenja vjere (bogoslužje i sakramentalni život) i učenja vjere (katehizacija) neizostavno ide i prakticiranje vjere u koje spada "diakonia" - bratsko služenje bližnjemu i zajednici. Nedjelja Caritasa povlaštena je prilika da se o tome razmisli, progovori i na tome poradi.

I ovogodišnja Nedjelja Caritasa, uklopljena upravo u Došašće - vrijeme priprave za Božić - neka bude prigoda za iskazivanje konkretne karitativne dimenzije vjerskog života, uz duhovno-sakramentalnu dimenziju, koja će, vjerujem, bogatije i revnije zaživjeti u našim župama. Neka se župnici osvrnu na važne naglaske iz poslanice biskupâ za Nedjelju Caritasa preko euharistijskih slavlja te nedjelje, a sama Nedjelja Caritasa neka se najavi ranije. Milostinja te nedjelje u svim crkvama i na svim euharistijskim slavljima je namjenska - ZA CARITAS - i s tom naznakom neka se čim prije dostavi Ekonomatu.

Zadar, 10. studenoga 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

ODREDBE

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1457/1997.

DOŠAŠĆE

S prvom nedjeljom Došašća, 30. studenoga, započinjemo novu crkvenu godinu - godinu koja je, u sklopu priprave za Veliki jubilej 2000. godine od rođenja Kristova, posvećena Duhu Svetom. To je ujedno i Godina duhovnih zvanja. Duh Sveti - Duhovna zvana - Došašće, kao vrijeme priprave i obnove pred veliki blagdan Rođenja Gospodinova - to je dakle okosnica naše pastoralne i navjestiteljske usmjerenosti u razdoblju koje nam prethodi. Neka se na svim razinama pastoralne djelatnosti u Nadbiskupiji - preko nedjeljnih svetih misa, na liturgijskim okupljanjima i pobožnostima izvan sv. mise, na školskom i župnom vjerouaku, u sklopu kateheze za primanje sakramenata, na eventualnim vjerskim tribinama i susretima neizostavno navješćuje obnova čitave Crkve u Duhu Svetom, zatim potreba zauzetije molitve i rada za duhovna zvana u našoj Crkvi i Nadbiskupiji. Neka to bude u sklopu ili povezano s duhovnom pripravom svih vjernika za blagdan Kristova Rođenja - Božić. Potrebno je silno zauzimanje za istinsku kršćansku i duhovnu proslavu Božića, možda danas više no ikad prije, u čemu neka nam pomogne sila Duha Svetoga i zagovor Marije, Majke Crkve.

U Zadru, 10. studenoga 1997.

+ *Ivan,*
nadbiskup

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
BROJ: 1458

BLAGDAN SV. NIKOLE - MORNARSKI DAN

I ove godine slavimo blagdan sv. Nikole, biskupa, kao Mornarski dan, u subotu, 6. prosinca. Mnoge naše župe imaju dugu tradiciju slavljenja ovog sveca - zaštitnika mornara i putnika. Pomorsko zanimanje i okrenutost moru u našim krajevima daju nam prigodu za navještaj poruke Evangelijskih pomorcima, njihovim obiteljima i svim našim vjernicima. Sveti biskup Nikola odjelotvorio je u svom biskupskom služenju i kršćanskom životu evanđeoske poruke ljubavi i solidarnosti koje su uvijek, pa tako i danas, aktualne. Nastojmo što jasnije izraziti i naglasiti duhovne kvalitete njegova lika i poruku koju danas od njega dobivamo. Neka svetkovanje blagdana sv. Nikole ne postane povodom samo promidžbi kulture potrošnje u vidu darivanja, što se vrlo naglašeno provlači kroz medije.

čovjeku. U Isusu Kristu susreli su se Bog i čovjek. "Objavljajući misterij Oca i njegove ljubavi", Krist je zato, kako kaže Gaudium et spes 22, "u potpunosti objavio i čovjeka njemu samome."

Ove tvrdnje imaju temeljno i odlučujuće značenje kako s obzirom na sadržaj tako i s obzirom na metodu kršćanske teologije. Iz ovoga proizlaze najmanje dva važna zaključka:

1) Sve tvrdnje s obzirom na spasenje čovjeka koje susrećemo razasute u izvorima za teološku refleksiju (Pismo, Tradicija, Učiteljstvo) moraju biti čitane i interpretirane u svjetlu misterija Isusa Krista. Krist je istina u kojoj su sadržane i sve ostale istine.

2) Teologija mora ozbiljno u obzir uzimati čovjeka i njegova temeljna egzistencijalna, povjesna i kulturološka pitanja i njegov razvoj. Ona je pozvana aktualizirati Božju riječ ovdje i sada, kritičko proročkim očima promatrati čovjekovu stvarnost u svakom povjesnom razdoblju i podneblju, i poruku o Kristovu spasenju navijestiti kao poruku oslobođenja i novine života.

Teologija mora voditi računa o zahtjevima evangelizacije. Teologiju mora resiti svježina i aktualnost govora. Ali i naviještanje mora svoj sadržaj preuzimati iz ozbiljne teologije, a navjestitelj mora biti i čovjek ozbiljne teologije. Ne možemo prihvati da poruka o Kristovu spasenju nije danas interesantna suvremenom čovjeku (koji u biti traži spasenje i ono što Krist nudi) te da Krist više nema privlačne snage za čovjeka današnjice. Nego, u pitanju je nešto drugo: Crkva je pozvana promišljati svoj navještaj i pitati navješta li autentičnoga i cjelovitoga Krista ili je možda kroz povijest - radi različitih okolnosti i odgovarajući na potrebe različitih povijesnih epoha - retuširala njegov lik, te taj retuširan lik kojega Crkva navješta i danas nije interesantan i u sebi nema privlačne i oslobođiteljsko-spasenjske snage za suvremenoga čovjeka. Nije Krist evangelija onaj koji je izgubio privlačnu i spasenjsku snagu te je prestao biti interesantan, nego je retuširan lik Kristov na kojem se nalaze različite povijesne naslage teologije i pobožnosti (a kojega mi možda još uvijek naviještamo i propovijedamo), onaj koji možda više danas nije aktualan i interesantan. Ne trebamo, dakle, u pitanje stavljati Krista, nego naš navještaj.

Smatramo potrebnim shematski predstaviti dosadašnji povijesno-teološki razvoj, koji je

svojevrsnu kulminaciju doživio u teologiji sv. Anzelma.

Jer, ako je zadaća teologije pokušaj izricanja poruke o Kristovu spasenju konkretnom čovjeku u svakom vremenu i svakoj kulturi, onda je povijesno teološki razvoj nužno uvjetovan podnebljem u kojem se razvijalo kršćanstvo. Povijest teologije je povijest reakcija na različite hereze. Toga valja biti svjestan ukoliko se želi naviještati ne teološkim razvojem retuširanoga, nego biblijskoga Isusa Krista. U početku je to bio grčko rimski svijet.

Novozavjetni teolozi, osobito Pavao i Ivan daju kristocentričnu interpretaciju cjelokupne povijesti. Usp. Kol 1, 15-20; Rim 5, 14; 8, 28-29; 1 Kor 8, 6; 15, 44-49; 2 Kor 3, 17-18; 4, 3-6; Ef 1, 3-14; 4, 13; Fil 3, 20-21; Hebr 1, 1-3; Iv 1, 3.10. Pod utjecajem su starozavjetne teologije i osobito Pavao razmišlja povijesno spasenjski. U nastojanju da povijest spasenja protumači kristocentrično, ne polazi od Boga Stvoritelja nego od novoga stvaranja i uskrsne preobrazbe cjelokupne stvorene stvarnosti u Isusu Kristu. Krist je novi Adam i središte povijesti spasenja. U njemu, po njemu i za njega sve je stvoreno. Usp. Kol 1, 15-20; Ef 1, 3-14; Iv 1, 3.10. On je model i finalni uzrok stvaranja. Potpuno ostvarene Božjeg nauma o čovjeku je Krist.

Novozavjetna teologija, dakle, snažno nagašava ontološku vezu između Krista i cjelokupne stvorene stvarnosti odnosno Kristovu kozmičku ulogu, koja predstavlja i temelj jedinstva reda stvaranja i reda spasenja - naravi i milosti. Čovjeka promatra cjelovito i teološki vrednuje duhovnu, ali i tjelesnu dimenziju čovjeka, po kojoj je on dio kozmičke stvarnosti (pruža teologiju čovjekove tjelesnosti i uopće teologiju stvorene stvarnosti).

U nastojanju da spasenju u Isusu Kristu navijestite grčko rimskom svjetu, crkveni oci predstavljaju povijest spašenja kao Božji pedagoški proces u kojem događaj Isusa Krista predstavlja vrhunac. Krist je pedagog te svojim primjerom, riječju i djelom donositelj nove nauke. Riječ je o pedagoškom postupku u kojem Logos poučava, vodi i oživjava čovjeka koji je sagrijeo. Spasenje uključuje obnovu čovjekove bogosličnosti, obnovu kozmičke stvarnosti, pobjedu nad davlom i pobožanstvenje čovjeka.

Pneumatološka kristologija prve Crkve je nažalost nestala u Crkvi, posebno u 2. st. radi

ebionita, sekte koja je odbacivala Kristovo božanstvo i govorila o Isusu kao novom Mojsiju, koji je na krštenju na Jordanu primio pomazanje Duhom Božjim. Tako je onaj Duh koji je počivao na Mojsiju bio prisutan i u Isusu. No kako su ebioniti u biti bili adpcionisti, zajedno s njihovom kristologijom odbačen je i ovaj pneumatoloski naglasak.

Pojavak dviju hereza i odgovor Crkve na te dvije hereze snažno je obilježilo kasniji teološki razvoj: arianizam i pelagianizam.

Arianizam nijeće Kristovo božanstvo. Kao argument uzima, među ostalim, i teologiju sadržanu u Kol 1, 15-16, da je Krist prvorodenac svakog stvorenja. Prema Ariju Krist jeste prvorodenac stvorenja, no samo u kronološkom smislu ali ne i kao model stvaranja svega ostaloga te je Krist samo stvorenje - ne i Bog. Nicejski sabor, kao reakcija na arianizam, bio je nužan i važan za očuvanje kršćanske vjere, ali će njegov pristup imati i negativne posljedicu za kasniji teološki razvoj: zbog straha da se ne zanijeće Kristovo božanstvo izbjegava se govor o Kristovoj ulozi u stvaranju i Kristova kozmička uloga te odnos između stvorene stvarnosti i Krista. Naglašava se Kristova božanska narav i njegova uloga u otkupljenju od grijeha. Odnosno kristocentrična perspektiva biva zamijenjena hamartocentričnom. Od Augustina pa dalje se teoretizira o "felix culpa" koji je bio razlogom Kristova utjelovljenja. Potamnjene kристocentričnosti odvelo je u antropocentričnost, nad kojom onda teologija kroz povijest trajno izvodi egzorcizam teocentričnosti.

Pelagianizam je zanjekao univerzalnost grijeha. Grijeh praroditelja samo je loš primjer koji nema univerzalnog i stavnog utjecaja na čovjeka. Čovjek može, ali i ne mora naslijedovati loš primjer praroditelja. To stavlja u pitanje i univerzalnost Kristova spasenja te znači da je Kristovo spasenje samo egzemplarno, ali ne i ontološko. Augustin, nasuprot pelagijancima, naglašava univerzalnost grijeha.

No, Krist ovdje više nije centar ekonomije spasenja, nego samo restaurator i obnovitelj reda narušenog grijehom, a spasenje je shvaćeno kao oslobođenje od grijeha.

Teologija sv. Anzelma je pod utjecajem rimskoga prava i potrebe da u Kristovu djelu spasenja bude zadovoljen zahtjev pravednosti Kristovo djelo spasenja prikazao kao logičku

nužnost. Njegova misao je sljedeća: Čovjek je grijehom, koji je uperen protiv Boga, beskrajno poremetio red pravednosti i beskrajno uvrijedio Boga. Veličina uvrede odgovara veličini uvrijedenog. Budući da je Bog beskrajan, beskrajna je i nanesena mu uvreda. Bog je Bog reda i pravednosti i zato je zahtijevao da bude zadovoljena pravednost. Nanesena uvreda je neizmjerna i zato je potrebna i beskrajna zadovoljština. Ono što čovjek daje je ograničeno. Osim toga on niti ne može dati nikakvu zadovoljštinu, jer on je uvrijedio. I sve ono što čini, dužan je činiti te stoga to ne može niti biti zadovoljština. Zato Bog u svojoj milosrdnoj ljubavi pruža ruke i odstranjuje nepravdu, ali ne (kao što bi to jednostavno mogao) amnestijom, nego utjelovljenjem i križem da se potpuno zadovolji pravda: čovjek je uvrijedio Boga i čovjek mora dati zadovoljštinu. Krist je i Bog i čovjek. Na taj način on pripada rodu onih koji su ga uvrijedili, ali je istovremeno i više od njih i zato je u stanju pružiti zadovoljštinu. No, niti samo Kristov život (bez smrti na križu) ne bi mogao dati doстатну zadovoljštinu Bogu jer čovjek je dužan Bogu iskazivati poštovanje i poslušnost samim tim što je stvorenje. Bilo je zato nužno da Krist umre na križu da bi dao potrebnu zadovoljštinu.

Anzelmo je smatrao da je ovime dao odgovor na pitanje "Cur Deus homo?". Njegovi su nazori oblikovali drugo tisućljeće zapadnog kršćanstva, koje je držalo da je Krist morao umrijeti na križu kako bi izglio beskrajnu uvredu nanesenu Bogu. Pod njegovim utjecajem velikoj većini kršćana se čini da smisao križa treba shvatiti unutar jednog pravnog sistema u kojem biva narušeno i ponovno uspostavljeno pravo, u kojem se uspostavlja ravnoteža između dugovanja i potraživanja.

Neke pretpostavke ovog Anzelmovog tumačenja su diskutabilne (grijeh kao neizmjerna uvreda Bogu i potreba zadovoljštine) i ima neke nedostatke (utjelovljenje je samo preuvjet smrti na križu, a uskrsnuće nema nikakvog soteriološkog značenja, nego je ono samo velikodusna retribucija, nagrada koja proizlazi iz zadovoljstva zadovoljštinom). Ovi nedostaci su bili poteškoća za kasniju soteriologiju i njezin razvoj, posebno onda kad nisu bili prihvaćeni doprinosi sv. Tome...

Teološko-praktične posljedice ranijeg teološkog razvoja: Radi svega nabrojenoga općekršćanska svijest usko povezuje spasenje i križ.

godina imaju program 2. studijske godine, a III. i IV. godina program 4. studijske godine. U oba ovogodišnja semestra na VTKŠ u Zadru predavat će 22 profesora: domaćih 12, a gostiju 10: iz Zagreba, Splita, Makarske, Rijeke i Đakova.

Dan duhnovnosti održava se od jeseni 1994. god. To je mjesto duhnovnih susreta i zajedničkog druženja. Održava se prvi ponedjeljka u mjesecu u crkvi Gospe od zdravlja ili dvorani Sjemeništa (zimi). Ove ak. god. voditelj je Dana duhnovnosti o. Antun Badurina, TOR, učitelj novaka u samostanu sv. Mihovila u Zadru.

Diplomiranju posvećujemo posebnu pažnju. Do sada je diplomiralo 6 studenata. Ove šk. god. ističe rok za stjecanje kvalifikacija za predavanje vjeronauka u školama - vjeroučitelj u školi. Od sljedeće šk. god. 1998./99. stručnu kvalifikaciju (visoku ili višu) provjeravat će Ministarstvo prosvjete i sporta, a mandat (pravi nauk, svjedočenje kršćanskim životom) davat će, kao i do sada, mjesni ordinarij. Bez toga neće biti moguće predavati vjeronauk u školi.

Zadar, 3. studenoga 1997.

*Ravnatelj
dr. Tomislav Bondulić*

civilizaciju ljubavi! Vi ste nade svijeta i temelj zdrave obitelji, zdravih mladih naraštaja, sretnih i solidnih društava i naroda! - Zašto? Jer živite ne samo po nekim moralnim načelima ili se držite nekih fair-play pravila. Ne, vi živite po božanskim mjerilima, po Božjim kvalitetama, po načelima Kraljevstva nebeskoga! I zato ste suradnici Božji i plaća vam sigurno neće propasti!"

To je poruka Svih svetih - kada Crkva slavi sve one, znane i neznane kroz povijest, koji su tako živjeli i nastavili zauvijek živjeti s Bogom u vječnosti. Oni su obogatili zemlju i povijest ljubavlju, nesobičnošću, dobrotom, pravednošću..., Božjom prisutnošću. Kao Majka Terezija, na primjer, dobro znana cijelom svijetu. Koliko dobra i radosti samo jedan život po Kristovim načelima može donijeti! Dobro poslušajmo čitanje Evangelja na Sve svete u crkvi, i

pošteno promislimo: Kakav bi bio moj život, moja obitelj, moj grad ili moja župa, moj narod i moja zemlja - pače cijeli svijet - kad bi nam mjerila života bila ona koja je Isus u svom Govoru na gori izrekao! Odgovor prepuštam svakoj pojedinoj savjeti, svakom srcu, svakom pojedincu.

Spominjući se na Dušni dan svojih dragih pokojnika, dok obilazimo njihove grobove, palimo svijeće i nosimo cvijeće, molimo se Dobrom Bogu da se jednom s njima nađemo u vječnosti, kod Boga, u njegovu velikom Srcu, u kome, kako kaže jedna pjesma "ima mjesta za ljude sve" - u zajedništvu sa svima svetima.

Po zagovoru svih svetih - neka vas prati blagoslov Božji, mir i dobro!

Zadar, 27. listopada 1997.

+ Ivan Prenda,
nadbiskup

VISOKA TEOLOŠKO-KATEHETSKA ŠKOLA U ZADRU Akad. god. 1997./98. - Izvješće

Nova ak. god. 1997./98. započela je u ponедјeljak, 6. listopada 1997. god. Euharistiski slavlje i Zaziv Duha Svetoga bilo je u crkvi Gospe od zdravlja. Slavlje je predvodio zadarski nadbiskup msgr. Ivan Prenda, moderator VTKŠ u Zadru. Sudjelovali su studenti i profesori. Nakon liturgijskog slavlja bio je domjenak za studente i profesore u blagovaonici Sjemeništa. Sjednica Savjeta VTKŠ održana je 10. listopada o.g., na kojoj je bilo riječi o programu VTKŠ i o drugim pitanjima važnim za rad VTKŠ.

U I. godinu studija primljena su 23 studenata. Oni su prošli pismenu provjeru znanja iz kršćanskog nauka (Sv. pismo, Vjerovanje, Sakramenti, Moral, Crkvena godina). Prvi rok prijamnog ispita bio je 3. srpnja, a drugi 10. rujna 1997. god. Obavljen je razgovor s kandidatima o motiviranosti za studij na VTKŠ i objavljeni su

rezultati. Od 23 kandidata 4 su apsolventi na Filozofskom fakultetu u Zadru, a ostali su odlični i vrlo dobri učenici srednjih škola. Dvije su redovnice. Grad Zadar ima 12 studenata, a ostali su iz drugih župa Zadarske nadbiskupije. Jedna je studentica iz Šibenske biskupije.

Brojno stanje na VTKŠ u Zadru je sljedeće:

- I. godina studija 23 studenta
- II. godina studija 16 studenata
- III. godina studija 12 studenata
- IV. godina studija 15 studenata.

VTKŠ u Zadru sveukupno broji 66 studenata.

Ovo je šesta godina rada VTKŠ u Zadru. Predavanja teku ciklički. Ove ak. god. I. i II.

uvrede nanesene Bogu grijehom (Tertulijan, Ciprian, Polikarp, Anzelmo).

Teologija križa istina potiče dinamičko-aktualno poimanja kršćanstva, koje kritički promatra svijet i pokazuje grijeh, ali čovjeka ne potiče na mijenjanje svijeta. Potrebno je zato, uz križ, teološki vrednovati i utjelovljenje i uskrsnuće. U Kristu se dogodio susret između Boga i čovjeka. Po hipostatskom sjedinjenju božanska i ljudska narav u Kristu su sjedinjene. Iako nije dopušteno pomiješati Kristovu božansku narav s ljudskom naravljom, nije ih dopušteno niti razdvajati. Ukoliko Kristovo čovještvo biva utopljeno u božansku narav ili se njegova ljudska narav odvaja od njegova božanstva ne biva na pravi način vrednovana Kristova kozmička uloga. Ako se zaboravi Kristovo čovještvo i njegova kozmička uloga, kozmičko-soteriološka uloga njegova utjelovljenja i uskrsnuća, onda se zaboravlja da je Kristovo spasenje spasenje čitavoga čovjeka (a ne samo njegove duše) i cjelokupne društvene stvarnosti. U tom slučaju ne biva uočena niti doživljena novost koju Kristovo spasenje unosi u ovaj svijet niti preobrazbena snaga Kristova spašenja za cjelokupnu društvenu stvarnost. Kristovo se spasenje reducira samo na otkupljenje od grijeha, čiju blagodat uživa samo duša. Kristovo spasenje biva promatrano samo unutar intimističkog odnosa između čovjekove duše i Krista, spašenost se pretvara u bježanje od ovoga svijeta; kršćanstvo ne mijenja svijet; te Krist i njegova nauka, kršćanstvo postaju nekorisnim u društvenom životu i neupotrebljivim za društveni život. Krist i kršćanstvo nemaju što dati društvu.

No, kršćansko poimanje spasenja se ne iscrpljuje samo u spasenju od, nego je spasenje i mnogo više: ono je spasenje za.

Krist je onaj koji je svojim spasenjskim djelom unio novost u ovaj svijet i svojim uskrsnućem započeo proces preobrazbe ovoga svijeta i cjelokupne društvene stvarnosti, pretvarajući je u prostor kraljevstva Božjega. Sviest o kozmičkoj dimenziji Kristova uskrsnuća potiče na površevanje svega (cjelokupne društvene stvarnosti) Kristu tako da on bude sve u svima; i ta svijest (o kozmičkoj dimenziji Kristova djela spasenja, o kozmičkoj dimenziji uskrsnuća) pretvara kršćanina zagledanog u nebo djetalnim u ovome svijetu i čini ga zauzetim u uskladihanju ovoga svijeta s vrijednostima neba, odnosno Božjega kraljevstva.

Zapadna teologija-soteriologija vidi pobržanstvenje čovjeka kroz obnovu čovjeka ranjena grijehom u Kristovu djelu otkupljenja. Stoga ovaj pristup naglašava važnost oslobođenja od zla, otkupljenja od ropstva grijehu kroz žrtvu na križu. Ono što karakterizira soteriologiju koja se razvija polazeći od ovoga pristupa je govor u terminima zadovoljštine za grijehu ljudi, Kristove sostitucije grešnog čovječanstva, ispravljanje

Istodobno promatranje Kristova božanstva i čovještva zajedno, svijest o hipostatskom sjedinjenju božanske i ljudske naravi po utjelovljenju pomaže shvatiti da je spasenje osim oslobođenja od grijeha istodobno i dioništvo na božanskom životu, participacija na Trojstvenom zajedništvu i pobožanstvenje čovjeka. Spasenje, dakle, nije samo očišćenje i oslobođenje od grijeha i njegovih posljedica, nego je spasenje novo stvaranje. Kršćanin u Kristu postaje novi stvor. Spasenje ima osim osobne i društvenu dimenziju, štoviše univerzalnu i kozmičku dimenziju. Ono je uskrsna preobrazba cijelokupne stvorene stvarnosti. Jer, utjelovljenje ima svoju kozmičku dimenziju i teološku pozadinu u ontološkom jedinstvu između Krista i stvorene stvarnosti; no utjelovljenje svoju spasenjsku puninu doseže u Kristovu uskrsnuću, koje također ima kozmičku dimenziju. Uskrsnuće nema samo kristološko, nego i antropološko i kozmičko značenje. Bog je uskrisio Krista od mrtvih, ali kao glavu i prvičenca među mnogom braćom. U tom povijesno-spasenjskom činu je utjelovljeno obećanje za cijelo čovječanstvo i svakog pojedinog čovjeka. Bog je uskrisio Isusa kao glavu čovječanstva. Isusov povijesni kairos predstavlja temelj našega eshatona. Naše uskrsnuće i konačna proslava predstavlja samo antropološki aspekt Očeve akcije proslave Sina svoga Isusa Krista u kome je sve stvoreno, bilo na zemlji, bilo na nebesima, bilo vidljivo, bilo nevidljivo; po kojem je sve stvoreno, za kojega je sve stvoreno i u kojemu je sve stvoreno. Sve stoji u njemu, on je glava svega, on je početak, prvorodenac od mrtvih da u svemu bude prvak. Uskrsnuće je potpuno ostvarenje čovjekova spasenja. Tek po sjedinjenju s Kristom u uskrsnuću čovjek i cijelokupna stvorena stvarnost dosežu svoju puninu.

Vjera u uskrsnuće tijela te teologija uskrsnuća su veoma važni. Uskrsnuće tijela nije život duše poslije smrti, nego je riječ o uskrsnuću cijelovitog čovjeka. Uskrsli čovjek u njegovoj duhovno tjelesnoj cijelovitosti (jako tijelo uskrslog čovjeka ima druge i nove dimenzije, koje nadilaze nama poznate karakteristike materije) ima svoju povijest koja uskrsnućem ne biva izgubljena, nego sačuvana.

U ovozemaljskom životu, kršćanin zagleđan u eshatološku stvarnost, već sada ovdje živi od nje i svoju osobnu te društvenu stvarnost uskladjuje s eshatonom. Ukoliko vjera u uskrsnuće nije izvor snage koja mijenja sadašnju povijes-

snu stvarnost, ukoliko je ono samo duhovno spasenje pojedinca, onda se otvara put u individualističko poimanje zagrobnog života u reinkarnaciji. (Privlačnost novih religioznih pokreta i u tradicionalno kršćanskim - a sada sekulariziranim - sredinama i porast vjere u reinkarnaciju je plod i necjelovitog te neadekvatnog kršćanskog navještaja, koji nije dovoljno vodio računa o čovjeku kojemu navješta.)

Prema Sv. pismu uskrsnuće nije jednotavno nadživljavanje čovjeka ili njegove duše. Uskrsnuće i besmrtnost isključuju produžavanje sadašnjeg povjesnog stanja, nego predstavljaju bitnu novost. Pavao govori o raspadanju šatora rukotvorenog (2 Kor 5, 1), o preobrazbi tijela i suočavanju Kristovu tijelu (Fil 3, 21), o našem suočavanju Kristu proslavljenom (2 Kor 3, 18), o tijelu kao rukotvorenom šatoru koji će biti zamijenjen nerukotvorenim (2 Kor 5, 4), o suproslavi s Kristom (Rim 8, 17), o otkupljenju našeg tijela (Rim 8, 23), o produhovljenju na sliku Krista uskrsloga (1 Kor 15, 45-49). Riječ je o kvalitativnom skoku.

Nije riječ niti o nostalgičnom povratku na čovjekove izvore i u prvotno izvorno stanje prije grijeha. Riječ je o novom stvaranju i o radanju novoga čovjeka u Kristu.

Ljudska narav i tjelesnost osobe Isusa Krista pripadaju stvarnosti ovoga svijeta. Svojim utjelovljenjem Krist je u sebi rekapituirao i objedinio cijelokupnu stvorenu stvarnost. Riječ je o ontološkom jedinstvu Krista s kozmičkom stvarnošću i zato Kristovo uskrsnuće nije samo egzemplarni uzrok uskrsnuća ljudi, nego objektivno predstavlja početak transfiguracije ovozemaljske stvarnosti i to kao događanje koje je u sebi ontološki koherentno. Uskrsnuće ima i kozmičku dimenziju. Rim 8, 18-25. Nije riječ o čovjekovu oslobođenju od svijeta, nego o oslobođenju i čovjeka i svijeta, koji će postati svjetom sinova Božjih.

Uskrsnuće predstavlja definitivno ostvarenje hipostatske unije započete utjelovljenjem. Baštinik uskrsnuća je cijelovit čovjek. Eschatološki život ne može bit sveden na jedan dio čovjeka, nego uskrsnuće zahvaća čovjeka u njegovim mnogostrukim relacijama prema drugima, prema svijetu i prema Bogu. Nijedan dio niti aspekt ljudskoga bića neće biti izgubljen. Teološka refleksija Crkve odbacuje individualističko poimanje eshatološke stvarnosti. Uskrsnuće je duboko

zajedništvo s Kristom i s braćom (zajedništvo svetih).

Po sakramenu krsta krštenik se osobnom vjerom otvara ponudi spasenja u Isusu Kristu. Zahvaća ga Duh Krista uskrsloga te cijeli njegov život svjedoči spašenost i novinu života kojom je zahvaćen. I naše svećeništvo plod je iskustva spašenosti u Isusu Kristu. Spasenje, kojemu se kršćanin otvorio po sakramenu Krsta, a svećenik i po osobitom slobodnom opredjeljenju, spasenje je za vjernost vlastitom kršćanskom i svećeničkom identitetu, spasenje za ideale i kršćanske vrijednosti, spasenje za izgaranje za kršćanske vrednote, za samozatajnu, poniznu i strpljivu preobrazbu ovoga svijeta po umiranju sebi samome, spasenje za svjedočenje vlastitih uvjerenja, spasenje za stvarno umiranje sebi i vlastitom egoizmu, spasenje za patnju radi evanđelja, spasenje za smrt jer ona ionako nije kraj, spasenje za darovanost, spasenje za otvorenost za drugoga čovjeka. Riječ je o spasenju za

duboko osobno zajedništvo s Bogom i ukorijenjenost u Bogu, spasenju za Kristove vrijednosti, za poticaje Kristova Duha, za slobodu koja od Boga dolazi: za samoprijegor i žrtvu, za potrebe Crkve, za lošu župu, za skroman a ako je potrebno i sasvim siromašan život, za poslušnost biskupu, za solidarnost s drugim bratom svećenikom, o spasenju za altruizam koji ne poznaje računice, o spasenju za zajedništvo, povjerenje, autentičnost i hrabrost biti vlastit i onda kad većina misli drugačije. Kršćansko spasenje je spasenje za pravednost, za istinu, za velikodusnost, za širinu duha, za odvažnu zauzetost u izgradnji ovoga svijeta, za oduševljenje, za zauzet i postojan pastoralni rad, za osobni pristup svakom čovjeku u pastoralu, o spasenju za kreativnost, o spasenju za sposobnost praštanja, za toleranciju, za poučljivost, za zrelu vjeru, za postojanu nadu, za autentičnu ljubav - za Boga Isusa Krista.

Dino Hanć

NADBISKUPOVA PORUKA ZA SVE SVETE I DUŠNI DAN

Poštovani slušatelji!

Draga braćo i sestre u Kristu!

Blagdan Svih svetih i Dušni dan! Kakve nam poruke upućuju ova dva dana?

Tko se na Sve svete nađe u crkvi, na bogoslužju, čut će jedan neobičan proglaš kod čitanja Riječi Božje s oltara. Naime, odlomak Evangela koji se čita na misi na Sve svete, tzv. "Blaženstva", snažan je i prilično radikalni proglaš, rekli bismo modernim rječnikom - pro-midžbeni poruka - onih načela koje Bog nudi čovjeku da bude sretan, vječan i potpun. Uočit ćemo odmah da su vrlo različita, ako ne i suprotna od onih poruka i načela koji danas - "pale", koji se nude i šire kao cilj do sreće i sigurnosti, koji vrijede često kao nepisana pravila života. Što je to Isus u svom Govoru na gori proglašio i ponudio kao životni recept za istinsku sreću, sigurnost i uspjeh? To je - jednostavnost, praved-